

माहिती पत्रक २०२३-२४
महाविद्यालयाच्या आवारात विद्यार्थ्यांनी स्वतःचे ओळखपत्र बरोबर बाळगणे अनिवार्य आहे
विद्यार्थ्यांची व्यक्तिगत माहिती २०२३-२४

माहितीपत्रक
सर्वांनी
वाचणे अनिवार्य

Member ID No. _____

संपूर्ण नाव :-----
वर्ग :-----तुकडी :----- रोल नं :-----
जन्मतारीख :----- रक्तगट :-----
धर्म व जात :----- प्रवर्ग :-----
ओळखपत्र क्र:----- ग्रंथालय कार्ड क्र :----- वाचक कार्ड क्र:-----
शरीरावरील ओळख / खुण:-----
कायमचा पत्ता :----- गल्ली/ मळा:-----
गाव :----- ता :----- जि.:-----
फोन नंबर :----- भ्रमणध्वनी:-----
ई मेल -----
घेतलेले विषय : १)----- २)-----
३)----- ४)-----
५)----- ६)-----
७)----- ८)-----

ग्रंथपाल

शाखा प्रमुख

प्राचार्य

विद्यार्थ्यांनी आपला 'ई मेल आयडी व भ्रमणध्वनी' नंबर किमान ३ वर्षासाठी एकच ठेवावा

अनुक्रमणिका

❖ प्रवेश घेण्यापूर्वी.....	०४
❖ प्राचार्यांचे मनोगत	०५
❖ संस्था परिचय.....	०६
❖ महाविद्यालयाची माहिती	०७
अ) बोधचिन्ह व बोधवाक्य	
ब) ध्येय व उद्दिष्टे	
क) मान्यता	
❖ शैक्षणिक सत्रे	०८
❖ भौतिक सुविधा	०९
❖ विविध उपक्रम	१०
❖ विद्यार्थी विकास योजना	१२
❖ विस्तारित कार्यक्रम	१५
❖ मायगेशन संबंधी सूचना	१६
❖ शिष्यवृत्त्या व सवलती	१७
❖ विद्याशाखानिहाय अभ्यासक्रम	२०
❖ B. Voc.....	४२
❖ B. BA.....	
❖ पदव्युत्तर विभाग	४५
❖ परीक्षा विभाग	५९
❖ परीक्षा पध्दती	६०
❖ शिस्तपालन व अनुशासन.....	६१
१) विद्यार्थ्यांची कर्तव्य	
२) सत्र मान्यतेविषयी नियम	
३) शुल्क विषयक नियम	
४) ग्रंथालय /वाचनालय नियम	
५) क्रीडा विभागाचे नियम	
६) प्रयोगशाळा नियम	
❖ प्रवेश रद्द करणे व फी परतावा	६५
❖ विश्वस्त व कार्यकारणी मंडळ	६६
❖ महाविद्यालय विकास समिती	६७

शिक्षणाने माणसात सर्जनशीलता येते,सर्जनशीलतेने तुमच्यात प्रगल्भ विचार
येतात.विचाराने ज्ञान वाढते ,आणि ज्ञानाने माणूस महान बनतो
- डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम.

हजेरी क्रमांक :

वर्ग :

मी _____ प्रतिज्ञापत्र असे लिहून देतो / देते की, मी पूर्णवेळ शिक्षण घेणारा विद्यार्थी आहे. ज्ञानार्जन हे माझे कर्तव्य आहे म्हणून खालील नियमांचे कर्तव्य भावनेने पालन करील.

- सर्व तासिकांना नियमित हजर राहिल. माझी किमान उपस्थिती ७५ % पेक्षा अधिक राहिल. याची दक्षता घेईल. ७५ % पेक्षा कमी उपस्थिती असल्यास वार्षिक परीक्षा देता येणार नाही व शिष्यवृत्तीही मिळणार नाही याची मला जाणीव आहे.
- अंतर्गत चाचण्या, सत्र परीक्षेस उपस्थित राहिल व प्रत्येक परीक्षेत ४० % पेक्षा अधिक गुण मिळविल.
- परीक्षेस गैरप्रकार करणार नाही. कॉपी करणाऱ्यास मदत करणार नाही
- तास चालू असताना प्रांगणात, पडवीत, दरवाज्यात - खिडक्यांसमोर उभे राहून गोंगाट करून अध्यापनात व्यत्यय आणणार नाही.
- ओळखपत्र नसल्यास मी दंडास पात्र राहिल व दंडाची रक्कम रु. १००/- भरेन.
- महाविद्यालयाच्या प्रांगणात व बाहेर जर्दा तंबाखू, गुटखा खाणार नाही. धुम्रपान करणार नाही. व्यसनमुक्ती अभियानाच्या कार्यकर्त्यांने पकडल्यास प्रत्येक वेळी रुपये १००/- (शंभर) दंड भरील. तीन पेक्षा अधिक वेळ पकडला गेल्यास महाविद्यालयाने प्रवेश रद्द केल्यास माझी हरकत राहणार नाही.
- महाविद्यालयाच्या प्रांगणात, स्वच्छतागृह, वर्ग-अभ्यासिका, व्हरंडा -रस्ता, टेबल-बाक आणि फर्निचर इत्यादींवर अक्षील, असभ्य लेखन करणार नाही.
- ग्रंथालयाची पुस्तके, नियतकालिके जपून वापरील. त्यावर नावे लिहिणार नाही, रेषा मारणार नाही. पाने फाडणार नाही. पुस्तके वेळेत जमा करीन, ग्रंथालय नियमांचे पालन करीन.
- संगणकाचा वापर नियमांच्या आधीन राहून करेल, गैरवापर करणार नाही.
- मी रॅगिंगसंदर्भात विद्यापीठ नियमानुसार विद्यार्थी व पालक यांचे प्रतिज्ञापत्र लिहून देईल व Anti रॅगिंगच्या नियमांचे पालन करीन.
- अनाहूत व्यक्ती, मित्रांना महाविद्यालयात, व्हरंडयात, वर्गात घेऊन येणार नाही.
- कोरोना सदृश्य संसर्गजन्य आजारापासून स्वतःची काळजी घेईन.

वरील नियमांचे उल्लंघन केल्यास शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीस मी पात्र राहिल.

पालकांची सही

विद्यार्थ्यांची सही

दोष लपवला की तो मोठा होतो आणि कबूल केल की नाहीसा होतो

प्रवेश घेण्यापूर्वी

शैक्षणिक वर्ष जुलै २०२१ पासून महाविद्यालयात ऑनलाईन प्रवेशाची सर्व वर्गासाठी सुविधा उपलब्ध आहे.

१. महाविद्यालयात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ /शासनाने जाहीर केलेल्या तारखेपर्यंत नियमानुसार विविध अभ्यासक्रमांना प्रवेश दिला जाईल. उशिरा प्रवेश दिला जाणार नाही.
२. प्रवेशाची पूर्वतयारी म्हणून खालील कागदपत्रांची पूर्तता प्रवेशापूर्वी करून ठेवणे आवश्यक आहे.
  - अ) शाळा सोडल्याचा दाखला व ३ प्रमाणित केलेल्या झेरॉक्स प्रती.
  - ब) मागील वर्गाच्या परीक्षेच्या प्रत्येक गुणत्रकाच्या ३ प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - क) शिक्षणात खंड (गॅप) असेल तर अफेडेव्हीट व तीन प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - ड) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांने मा. तहसीलदार यांच्याकडून जातीचा दाखला व त्यांच्या पाच प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - इ) आई / वडील /पालक नोकरीस असल्यास मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांनी त्यांच्यामागील आर्थिक वर्षाचे कालावधीचे वेतन, महागाई भत्ता, घरभाडे इत्यादी सर्व भत्यासह नोकरीच्या ठिकाणचा कार्यालयाचा उत्पन्नाचा दाखला व त्यांच्या तीन प्रमाणित झेरॉक्स प्रती.
  - ई) पासपोर्ट साईजचे तीन फोटो .
  - उ) दुसऱ्या महाविद्यालयातून या महाविद्यालयात नव्याने प्रवेश घ्यावयाचा असल्यास पूर्वीच्या महाविद्यालयात मिळत असलेल्या आर्थिक सवलतीचा किंवा शिष्यवृत्ती मंजुरी आदेश क्रमांक व एक प्रमाणित झेरॉक्स प्रत, नाहरकत प्रमाणपत्र.
३. प्रवेश अर्ज भरण्यापूर्वी माहितीपत्र पूर्ण वाचावे.
४. प्रवेश अर्ज ऑनलाईन भरून त्यांची हार्डकॉपी कार्यालयात जमा करावी व प्रवेश घेताना स्वतः उपस्थित असणे अनिवार्य (सक्तीचे) आहे.
५. प्रवेशाच्या जागा मर्यादित असल्याने सर्व कागदपत्रांची पूर्तता करून मुदतीत प्रवेश पूर्ण करावा.
६. प्रवेश घेण्यापूर्वी प्राध्यापकांचे मार्गदर्शन, स्वतःचा काळ लक्षात घेऊन विषय निवड करावी. एकदा निवडलेले विषय परस्पर बदलू नयेत . विषयात बदल करावयाचा असल्यास प्रत्येक विषयासाठी विद्यापीठ नियमाप्रमाणे रुपये २००/- फी भरून बदल करता येईल.
७. शाळा सोडल्याचा दाखला महाविद्यालयात देण्यापूर्वी त्यांच्या पुरेशा सत्यप्रती करून स्वतःकडे ठेवाव्यात . महाविद्यालयाकडून कोणतेही मूळ कागदपत्रे किंवा सत्यप्रती परत केल्या जात नाही.
८. प्रथम वर्ष कला, वाणिज्य, विज्ञान वर्गात घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाने नियुक्त केलेल्या वैद्यकीय तपासणी करून मेडिकल चेकअप फॉर्मस दिलेल्या मुदतीतच महाविद्यालयाकडे जमा करावेत.
९. प्रवेश संदर्भात फलकावरील सूचना विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी वाचणे आवश्यक आहे.

खरं नातं तर पुस्तकासारखं असत, ते कितीही जुनं झालं तरी त्यातील शब्द बदलत नाहीत.

महाविद्यालय तुमच्यासाठी ---

प्रिय विद्यार्थी मित्र मैत्रीणीनो,

आज आपण सर्वजण एका फार मोठ्या नैसर्गिक संकटातून वाटचाल करत आहोत त्यामुळे आपण सर्वजण एका अर्थाने अस्वस्थ आहोत. आपण पाहिले मागील शैक्षणिक वर्षातील १७ मार्च पासून कोरोनाच्या संक्रमणामुळे आपल्याला सुट्टी देण्यात आली आणि 'वर्क फ्रॉम होम'या तत्वावर घरी राहून काम करण्यास सांगितले गेले. आपल्याला वाटले आपल्यावरील हे संकट तत्काळ दूर होईल परंतु तसे काही झाले नाही. कोरोनाचा वाढता प्रादुर्भाव हा आजही वाढतच आहे .त्यामुळे मागील शैक्षणिक वर्षाच्या परीक्षाही आपण घेऊ शकलेलो नाहीत. त्यामुळे विद्यार्थी मित्रांनो तुमच्या सर्वांच्या मनात एक प्रकारची संभ्रमावस्था असणे स्वाभाविक आहे. परंतु आपल्या सर्वांनाच आता ऑनलाईन शिक्षण पद्धती ई-लर्निंगच्या नव्या शिक्षण पद्धतीचा अवलंब शाळा, महाविद्यालय प्रत्यक्ष सुरु होईपर्यंत करावा लागणार आहे. म्हणजेच आपल्याला आपले शिक्षण थांबवयाचे नाही तर दरवर्षीप्रमाणे यावर्षी आपण पुढील शैक्षणिक वर्षात प्रवेश घेऊन आपले शिक्षण चालू ठेवणार आहोत. मित्रांनो शिक्षण क्षेत्रात होऊ घातलेले नवे बदल हे तुमच्या उज्वल भविष्यासाठीच असणार आहेत कारण आजचा विद्यार्थी हा फक्त चार भिंतीच्या आत शिक्षण घेणारा नसावा तर त्याला नवनवीन माहिती तंत्रज्ञानाची ओळख व्हावी, त्याने नवी कौशल्ये आत्मसात करावी की जेणेकरून सद्यः स्थितीत वर्तमान समाजव्यवस्थेत त्याला रोजगार मिळण्यासाठी मदत होईल. यासाठी आपल्या महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक वृंद तुम्हाला कोरोना संक्रमण काळात ऑनलाईन शिक्षण देणार आहेत. त्यांचा जास्तीत जास्त उपयोग तुम्ही करावा असा माझा तुम्हाला आग्रह असेल.

मित्रांनो भाकरीची शिदोरी जशी आपली भूक भागवते, पाणी जसं आपली तहान भागवते तसेच ज्ञान आपल्या बुद्धीचे भरण पोषण करत असते. तुम्हा सर्वांना या टप्प्यावर ज्ञानाची तहान, भूक लागली पाहिजे . तुम्हाला समाजात एक स्वतंत्र ओळख तयार करायची असेल तर तुमच्याकडे स्वतःचे विचार असायला हवेत आणि इतरांप्रमाणे तुम्ही आदर करायला शिकले पाहिजे कारण ज्याच्याकडे ज्ञान असते, त्यांच्याकडे विवेक असतो नम्रता असते म्हणून तर म्हणतातना 'विद्या विनयने शोभते' हे अगदी खरं आहे. मित्रांनो आज आपल्यासमोर खूप महत्त्वाची आव्हाने आहेत. त्यामध्ये दुष्काळ, गरीबी, शेतकरी आत्महत्या, पर्यावरणाचा होणारा ऱ्हास, जल व्यवस्थापन, कोरोना या सर्व प्रश्नावर काम करण्यासाठी पारंपरिक रूढीबद्ध उपाय योजनांचा विचार करून चालणार नाही तर नवे मार्ग, नवे आदर्श, नवे विचार शोधवावे लागतील त्यासाठी महाविद्यालयात शिकत असताना तुम्ही तुमच्या विषयाचा चोहोबाजूंनी अभ्यास करावयास हवा त्यातून जे निष्कर्ष हाती येतील त्याचा या प्रश्नासाठी समाजासाठी उपयोग करावयास हवा. येणाऱ्या काळात महाविद्यालय समाजापर्यंत व समाज महाविद्यालयापर्यंत जोडत नेऊन एक आदर्श समाज आपल्याला निर्माण करायचा आहे. त्यासाठी ही सर्व जबाबदारी पेलत असताना तुम्ही या प्रवासातील वाटाडे आहात. त्यासाठी तुम्हाला आवश्यक ते मार्गदर्शन, दिशा देण्याचे महत्त्वपूर्ण काम प्राध्यापक वर्ग जरूर पेलतील , त्यासाठी शिक्षकांबरोबर संवादी रहा. महात्मा गांधी यांनी म्हटल्याप्रमाणे 'विचारांना कृतीची जोड द्या तुमचे जीवन व व्यक्तिमत्त्व अधिक सुंदर बनवा म्हणजे समाजाला आपोआप सौंदर्य प्राप्त होईल .

तुमच्या भावी वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा!!!

दि ०१/०५/२०२३

महाराष्ट्र दिन

प्राचार्य

डॉ. रंगनाथ आहरे

ज्यांना पुस्तके वाचण्याची आवड आहे ते सर्व ठिकाणी सुखी राहतात -महात्मा गांधी.

परिचय

पारनेर ही प्राचीन ऋषी पराशर यांची तपोभूमी पेशवेकालीन सरदार दाभाडे यांची रणभूमी, सेनापती बापट यांची जन्मभूमी आणि समाजसुधारक पद्मभूषण अण्णा हजारे यांची कर्मभूमी आहे. असा हा सांस्कृतिक वारसा लाभलेली ही भूमी दुष्काळग्रस्त म्हणून प्रसिद्ध आहे. त्यामुळे स्थलांतर होणाऱ्या लोकांचे प्रमाण येथे अधिक आहे. सह्याद्रीचा एक भाग असलेल्या हरिश्चंद्र गडाच्या पर्वतरांगा पारनेरला येऊन भिडल्या आहेत. अहमदनगर पासून चाळीस किलोमीटर व पुण्यापासून नव्वद किलोमीटर अंतरावर पारनेर हे गाव १९ उत्तर अक्षांश व ७४-२६ पूर्व रेखांशावर वसलेले आहे. वारकरी सांप्रदायाचा अखेरचा दुवा संत श्री निळोबाराययांचे समाधीस्थान पारनेर पासून अवघ्या पंधरा किलोमीटर अंतरावर पिंपळनेर येथे आहे. छत्रपती शिवाजी महाराज व महादजी शिंदे यांचा पारनेर परिसरात वावर राहिला आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा गुप्तहेर बहिर्जी नाईक पारनेर पासून अवघ्या पाच किलोमीटर अंतरावर हंगा येथे गढी बांधून राहिलेले आहेत.

करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज यांच्या त्यागातून व छत्रपती शाहू महाराज यांच्या प्रेरणेतून इ.स.१९१९ साली अहमदनगर येथे मराठा बोर्डिंगची स्थापना करण्यात आली. राजर्षी शाहू महाराज यांनी करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज यांचे स्मरणार्थ मराठा बोर्डिंगच्या स्थापनेसाठी रुपये एक हजार व वार्षिक खर्चासाठी दरमहा दोनशे रुपये अनुदान दिले यातूनच 'अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज' या शैक्षणिक संस्थेची उभारणी झाली. पारनेर तालुक्याची शैक्षणिक वाटचाल लक्षात घेता असे दिसते की येथे इ.स. १९७० मध्ये न्यू इंग्लिश स्कूल या माध्यमिक विद्यालयाची स्थापना झाली. माध्यमिक शिक्षणाबरोबरच पारनेर तालुक्याची महाविद्यालयीन शिक्षणाची निकड ओळखून जुलै १९७७ मध्ये या शैक्षणिक संस्थेने न्यू आर्ट्स कॉमर्स व सायन्स पारनेर, या महाविद्यालयाची स्थापना केली. जुलै १९७९ मध्ये हे महाविद्यालय स्वतःच्या स्वतंत्र इमारतीत स्थलांतरीत झाले. या महाविद्यालयाच्या उभारणीत कै. भास्करराव औटी, कै. रावसाहेब म्हस्के, चंद्रभान बाळाजी आठरे पाटील यांचा महत्त्वाचा सहभाग होता. तसेच महाविद्यालयाच्या विकासामध्ये माजी आमदार कै. बाबासाहेब ठुबे, कै. विनायकराव औटी, माजी आमदार मा. नंदकुमार झावरे पाटील, कै. मा. रामनाथजी वाघ, मा. सीताराम खिलारी यांचे योगदान विशेष मोलाचे आहे. प्रारंभी फक्त कला व वाणिज्य या विद्याशाखा असणाऱ्या या महाविद्यालयात १९९२ साली विज्ञान ही विद्याशाखा सुरु करण्यात आली. इ.स. १९७७ साली फक्त ६७ विद्यार्थी संख्या असलेल्या या महाविद्यालयात आज रोजी ३७०० हजारा विद्यार्थी ज्ञानार्जन करीत आहेत. पारनेर तालुक्यातील मुला मुलींना सुशिक्षित करणे व बहुजन समाजातील तरुणांना रोजगारांच्या संधी उपलब्ध करून देणे या उद्दिष्टाने सुरु झालेले हे महाविद्यालय आज यशस्वी वाटचाल करीत आहे.

आपले महाविद्यालय अकरा एकर जागेमध्ये उभारलेले असून महाविद्यालयाने एक एकर जागा समाजकल्याण विभागास मुलींच्या वसतिगृहासाठी दिलेली आहे. महाविद्यालय सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संगलनित असून महाविद्यालयास विद्यापीठ अनुदान आयोगाची '१२ बी आणि २ एफ' मान्यता प्राप्त झालेली आहे. तसेच महाविद्यालयास नवीन प्रशासकीय इमारत, जिमखाना, क्रीडांगण, ग्रंथालय, संगणक विभाग व शास्त्रशाखा इमारत उपलब्ध आहे. सध्या या महाविद्यालयात १०५ शिक्षक असून २९ पीएच. डी. पदवी प्राप्त व १० एम. फिल. पदवी प्राप्त आहेत. महाविद्यालयात इतर अनेक उपक्रमाबरोबर एन. एस. एस., एन. सी. सी., कमवा व शिका योजना, विशेष मार्गदर्शन योजना, बहिःशाल शिक्षण मंडळ केंद्र, स्पर्धा परीक्षा केंद्र, इ. उपक्रम चालविले जातात. तसेच विद्यार्थ्यांना रोजगार उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने महाविद्यालय परिसरात मुलाखतीचे आयोजन केले जाते. महाविद्यालयात दरवर्षी विविध विषयांवर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन केले जाते.

मार्च २०२३ मध्ये या महाविद्यालयाचे नॅक मूल्यांकन झाले असून 'अ++ श्रेणी' प्राप्त झाली आहे. महाविद्यालयास महाराष्ट्र शासनाचे जागर जाणिव्यांचा या अभियानातर्गत प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले आहे. तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार व चेतना अंकास सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे पारितोषिक मिळालेले आहे. तसेच रस्ता सुरक्षा, राष्ट्रीय सेवा योजना, विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत. विद्यार्थी विद्यार्थिनी वसतिगृहाची सुविधा उपलब्ध असून नवीन प्रशासकीय इमारतीचे काम पूर्ण झालेले आहे व अद्ययावत संशोधन केंद्राचे काम प्रगतीपथावर आहे.

महाविद्यालयाचे बोधचिन्ह व बोधवाक्य

महाविद्यालयाचे बोधचिन्ह म्हणून वर्तुळामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांची मुद्रा आणि त्यामध्ये "तेजोऽसितेजो मे देहि" हे बोधवाक्य घेण्यात आले आहे.

- १) वर्तुळ - वसुधैव कुटुंबम्, आणि सतत गतीशिलतेच प्रतिक
२) शिवमुद्रा - १) साहस, पराक्रम, नेतृत्व, युग दृष्टेपण
२) लोककल्याण आणि सामाजिक न्याय
३) सर्व धर्म समभाव आदि आदर्श गुणांचे प्रेरणास्थान
३) बोधवाक्य - "तेजोऽसि तेजो मे देहि"

शुक्ल यजुर्वेदाच्या वाजसनेय संहितेच्या १९ व्या अध्यायातील ९ वी ऋचायाज्ञवल्क्य ऋषींनी मध्यान्हीच्या तळपणाऱ्या सूर्याला केलेली हीप्रार्थना.

"(हे सूर्या !) तू तेजोनिधी आहेस मला तेज दे आणि माझ्यात तुझ्या तेजाचा सतत वास राहू दे." तेज हा शब्द उर्जा आणि ज्ञानाचे प्रतिक आहे.

* महाविद्यालयाचे ध्येय आणि उद्दिष्टे *

- १) महाविद्यालयाचे ध्येय:महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास घडवून आणणे
२) महाविद्यालयाचे उद्दिष्टे:-
१) देशातील लोकशाही समाजवाद अधिक बळकट करण्यासाठी विद्यार्थ्यांमध्ये कृतीशील वैज्ञानिक आणि मानवतावादी दृष्टीकोन निर्माण करणे.
२) भविष्यकालीन आव्हानांना सामोरे जाण्याबाबतच्या जाणीवा विद्यार्थ्यांमध्ये जागृत करणे.
३) माहिती आणि तंत्रज्ञान, शिक्षणविषयक सुविधा उपलब्ध करून देणे.
४) विविध विषयातील उच्च शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणे.
५) विद्यार्थ्यांमधून उत्तम खेळाडू निर्माण करण्यासाठी आवश्यक सुविधा उपलब्ध करणे.
६) विविध उपक्रमांत विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढविणे.
७) शिक्षकांच्या ज्ञानाचा उपयोग करून विद्यार्थी कल्याण साधणे.
८) सामाजाभिमुख विस्तार कार्य हाती घेणे.
९) विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक प्रवृत्ती निर्माण करणे.

महाविद्यालयाची मान्यता

१. महाराष्ट्र शासन मान्यता: No. NGC 3577-3578XXV, Education and Youth Services Department, Mantralaya, Annexe, Bomboy-400 832 Dated 4th July 1977
२. पुणे विद्यापीठ कायम सलग्नीकरण: सी. ए./ए./१९/कायम सलग्नीकरण/१९८४ दि ६ ऑक्टोबर. १९९७
३. UGC Inclusion: (a) F.8-87/81 (C.P) Dated 25 March 1982 (b) F.8-17/95 (CPP-I) Dated 28 Aug. 1988
४. NAAC Reaccreditation: A++

एखाद्या श्रेष्ठ कार्यासाठी सर्वस्वाचा त्याग करायला तुम्ही सिध्द असाल तरच यशस्वी व्हाल.

शैक्षणिक सत्रे २०२३-२४

- प्रवेश प्रक्रिया : १ जून २०२३ पासून
- प्रथम सत्र : १३ जून २०२३ ते ३० ऑक्टोबर २०२३
- प्रथम चाचणी : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे
- सत्रांत परीक्षा : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे
- द्वितीयसत्र : विद्यापीठाच्या आदेशानुसार
- द्वितीयचाचणी : विद्यापीठ वेळापत्रकाप्रमाणे

प्रासंगिक सुट्या

-
- २१ जुलै २०२३ : बकरी ईद
- १६ ऑगस्ट २०३ : पारशी नवीन वर्ष
- १९ ऑगस्ट २०२३ : मोहरम
- २८ सप्टेंबर २०२३ : गणेश चतुर्थी -ईद-ए -मिलाद
- ०२ ऑक्टोबर २०२३ : महात्मा गांधी जयंती
- २४ ऑक्टोबर २०२३ : दसरा
- १४ नोव्हेंबर २०२३ : दिवाळी
- ०५ नोव्हेंबर २०२३ : दिवाळी
- ०६ नोव्हेंबर २०२३ : दिवाळी
- १९ नोव्हेंबर २०२३ : गुरुनानक जयंती
- २५ डिसेंबर २०२३ : ख्रिसमस
- २६ जानेवारी २०२४ : प्रजासत्ताक दिन
- १९ फेब्रुवारी २०२४ : शिवजयंती
- १४ एप्रिल २०२४ : डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती
- ०१ मे २०२४ : महाराष्ट्र दिवस

महान कार्य करण्याचा एकमेव मार्ग म्हणजे आपल्या कार्यावर प्रेम करणे-स्टीव्ह जॉब.

भौतिक सुविधा

१) इमारत :(Building)

संस्थेने महाविद्यालयासाठी आवश्यक असणाऱ्या भव्य इमारती उपलब्ध करून दिल्या आहेत. वर्ग खोल्या, ग्रंथालय, कार्यालय, जिमखाना, मुला - मुलींचे वसतिगृह यासाठी स्वतंत्र इमारती आहेत. अभ्यागत निवासाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे.

२) प्रयोगशाळा : (Laboratory)

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या आर्थिक मदतीतून विज्ञान प्रयोगशाळेची इमारत व संशोधन प्रयोगशाळा पूर्ण झाली आहे. विज्ञान शाखेतील पदार्थ विज्ञान रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, प्राणीशास्त्र तसेच भूगोल विभागासाठी पाणी, वीज, गॅस तसेच आधुनिक उपकरणांनी युक्त स्वतंत्र प्रयोगशाळा आहेत. यामध्ये ६० संगणक , लॅन, इंटरनेट, Broad Brand, यु. पी. एस. बॅटरी बॅकअप सुविधा आहे. संगणक विभागासाठीही स्वतंत्र प्रयोगशाळा आहे.

३) मध्यवर्ती ग्रंथालय (Central Library)

उच्च शिक्षणात ग्रंथालयाचे महत्त्व अनन्यसाधारण आहे. ग्रंथालयात क्रमिक पुस्तकांबरोबर इतर सर्वच क्षेत्रातील दुर्मळ आणि मूल्यवान ग्रंथ, संदर्भ ग्रंथाचा संग्रह करण्यात आला आहे. ग्रंथालयात एकूण ४८,७३७ ग्रंथ असून ६५ नियतकालिके व १६ वृत्तपत्रे विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध करून दिली जातात. ग्रंथालयाची इमारत सर्व सोयींनी युक्त अशी आहे व अभ्यासिकेची मुले व मुलींकरिता स्वतंत्र व्यवस्था आहे. ई-लायब्ररी सुविधा ग्रंथालयाने उपलब्ध करून दिलेली आहे. ग्रंथालयाने DELNET, INFLIBNET, SOFTECH व University of Pune यांचे सभासदत्व घेतलेले आहे पाहणा वाचक योजना ग्रंथालय विभागाकडून राबविण्यात येते. तसेच ग्रंथालय विभाग Web OPAC सुविधा देते. याकरिता महाविद्यालय परिसरात असल्यावर <http://192.168.1.200/SOULWEBOPAC> हा IP Address वापरावा व बाहेर इतर कुठे असल्यानंतर <http://202.136.71.113/SOULWEBOPAC> या Link चा उपयोग करावा.

४) क्रीडा विभाग : (Gymkhana)

महाविद्यालयाचा क्रीडा विभाग विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शारीरिक विकासासाठी प्रयत्नशील आहे. महाविद्यालयाचे क्रीडांगण भव्य व प्रशस्त असून व्हॉलीबॉल, हॅंड बॉल, कबड्डी, खो-खो तसेच भालाफेक, गोळाफेक, थाळीफेक, भारोतोलन, बुद्धिबळ, टेबल टेनिस, बॅडमिंटन, क्रिकेट, बेसबॉल, सॉफ्टबॉल इ. मैदानी व वैयक्तिक स्पर्धांसाठी सुविधा उपलब्ध आहे. क्रीडा क्षेत्रात विशेष प्राविण्य मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी पारितोषिके दिली जातात. व्यायामासाठी सुसज्य जिम आहे.

५) रम्य व सुंदर परिसर:

महाविद्यालय परिसरात प्रवेश केल्यावर प्रसन्न वाटावे या हेतूने जाणीवपूर्वक प्रयत्न केला जातो. वनस्पतीशास्त्र विभागासाठी स्वतंत्र वनस्पती उद्यान विकसित केले आहे. कॅक्टस गार्डन महाविद्यालयाचे आकर्षण आहे.

६) आरोग्य केंद्र :(Health Center)

महाविद्यालयीन विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांसाठी प्राथमिक उपचारांसाठी आरोग्य केंद्र उपलब्ध आहे. आरोग्य केंद्रामार्फत महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची नियमित वैद्यकीय तपासणी केली जाते. आरोग्य केंद्रात रक्तगट व हिमोग्लोबिन तपासणी, आरोग्यविषयक सल्ला दिला जातो. आरोग्यकेंद्राच्या मार्फत विद्यार्थ्यांकरिता समुपदेशन उपक्रम राबविला जातो.

७) विद्यार्थी व विद्यार्थिनी वसतिगृह : (Boys & Ladies Hostel)

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अनुदानातून महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींसाठी ४० खोल्यांचे भव्य असे २ वसतिगृह २०० विद्यार्थी व विद्यार्थिनींसाठी उपलब्ध करून दिलेले आहे. यामध्ये जेवणासाठी स्वतंत्र स्वयंपाकगृह, भोजन कक्ष, स्वतंत्र अभ्यासिका, अभ्यासगत कक्ष, टी व्ही हॉल, २४ तास गरम व थंड पाण्याची सोय, इन्व्हर्टर मशीन, शुद्ध पिण्याचे पाणी उपलब्ध आहे. विद्यार्थिनींसाठी अधिकाधिक व विद्यार्थ्यांसाठी अधिकाधिक नेमलेले आहेत व स्वतंत्रपणे एक समिती कार्यरत आहे. वसतिगृहामध्ये विद्यार्थिनी व्यक्तिगत विकासासाठी विविध व्याखाने सण व उत्सव इ. चे यशस्वीपणे आयोजन केले जाते. वसतिगृहात राहणाऱ्या विद्यार्थिनींसाठी विविध परीक्षेत प्राविण्य मिळविल्यास त्यांना वसतिगृह प्रवेश फीमध्ये अशतः सवलत दिली जाते.

८) इंटरनेट सुविधा:-

कार्यालय, ग्रंथालय, मध्यवर्ती ठिकाणी व प्रत्येक विभागात इंटरनेटची सुविधा उपलब्ध आहे व आवारात वाय फाय सुविधा उपलब्ध आहे.

९) विद्यार्थिनी कक्ष :-

विद्यार्थिनींना मोकळ्या वेळेत अभ्यास करता यावा, चर्चा करता यावी यासाठी सर्व सोयींनी युक्त असा विद्यार्थिनी कक्ष महाविद्यालयाने उपलब्ध केला आहे.

१०) सभागृह:-

वेळोवेळी होणाऱ्या कार्यक्रमासाठी, चर्चासत्रांसाठी स्वतंत्र व आधुनिक सुविधांनी युक्त असे सभागृह 'राजर्षी शाहू सभागृह' उपलब्ध आहे.

११) विद्यार्थी वसतिगृह:- सुविधा उपलब्ध.

१२) इतिहास संग्रहालय :- पारनेर तालुक्यातील महत्त्वाची ऐतिहासिक स्थळे, भौगोलिक स्थळे, ऐतिहासिक महत्त्वाच्या व्यक्ती, महाविद्यालयास मिळालेली महत्त्वाची बक्षिसे इत्यादी माहिती संग्रहीत करण्यात आलेली आहे.

१३) डिजिटल लॅब :- महाविद्यालयामध्ये डिजिटल लॅब स्वतंत्रपणे उभारण्यात आली असून महाविद्यालयात सर्व शिक्षक व संशोधक आणि पदव्युत्तर वर्गाचे विद्यार्थी या लॅबचा आपले Online व डिजिटल काम पूर्ण करण्यासाठी करत आहेत.

विविध उपक्रम

१) राष्ट्रीय छात्रसेना (N.C.C.)

अहमदनगर जिल्ह्यातील एक आदर्श युनिट म्हणून महाविद्यालयाच्या छात्र सेनेचा नावलौकिक आहे. बी व सी. प्रमाणपत्र परीक्षांचे तसेच लष्करी व मुलकी सेवेतील नोकरीच्या संधीबाबत विशेष मार्गदर्शन या विभागात दिले जाते.

- प्रवेशांची संख्या-५३
- सवलती :

- १) पॉलीटेक्निक कॉलेजला १० जागा राखीव.
  - २) इंजीनिअरिंग व वैद्यकीय प्रवेशाकरिता परीक्षेमध्ये मिळविलेल्या गुणात २ गुण वाढवून मिळतात.
  - ३) सैन्यदलात निवडीच्या वेळी प्राधान्य
  - ४) एन. सी. सी. च्या वतीने स्कॉलरशीप
  - ५) महाविद्यालयाच्या वतीने बेस्ट क्रेडिटची निवड
  - ६) विद्यापीठ नियमानुसार (Ordinance No. 163) एन. सी. सी. (बी व सी सर्टिफिकेट धारक)
- १२० तासिका पूर्ण केल्यानंतर त्या त्या शैक्षणिक वर्षात ५ गुण जास्त दिले जातात.
- ७) या योजनेमध्ये प्रथम वर्ष पदवी वर्गातील विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला जातो.

आशा म्हणजे मानवी जीवनाचा मुख्य आधार आहे.

२) राष्ट्रीय सेवा योजना :

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक व राष्ट्रीय जाणीव निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला जातो. या योजनेमध्ये निवडक विद्यार्थ्यांना समाविष्ट केले जाते. या उपक्रमातून गाव, सार्वजनिक ठिकाणी स्वच्छता, वृक्षारोपण व संवर्धन, रक्तदान व एडस् विरोधी सामाजिक जागृती, सामाजिक परिवर्तन, व्यक्तिमत्त्व विकास, राष्ट्रीय कर्तव्य, नेतृत्व विकास, स्त्री-पुरुष समानता, साक्षरता उपक्रम, महिला सबलीकरण, बालकामगार सर्व्हे, भौगोलिक स्थाननिश्चिती व सामाजिक, आर्थिक सर्वेक्षण याचबरोबर राष्ट्रीय सेवा योजना, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने जे उपक्रम आखले ते सर्व कार्यक्रम एन. एस. एस. राबविते. राष्ट्रीय स्तरावर परेडला विद्यार्थ्यांना पाठविले जाते. इतर ठिकाणाच्या विविध उपक्रमासाठी निवडक विद्यार्थी पाठविले जातात. प्रवेश संख्या: २५० इतकी वर्षभरामध्ये १२० तास सामाजिक / सामूहिक कार्य करावे लागते. तसेच ७ दिवसांचे विशेष शिबिर घेतले जाते यातून जिल्हा, विद्यापीठीय व राष्ट्रीय पातळीवरील शिबिरांसाठी उत्कृष्ट स्वयंसेवकांची निवड केली जाते. एन. एस.एस. व एन. सी. सी. या उपक्रमामध्ये सहभाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ अध्यादेश १६३ नुसार वार्षिक परीक्षेमध्ये अधिक १० गुण दिले जातात.

३) पालक संघ:

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण प्रगतीसाठी शिक्षक पालक- विद्यार्थी यांच्यात समन्वय साधण्यासाठी पालक संघ स्थापन्यात आला. परिसराच्या गरजा, रोजगार संधी, नवीन अभ्यासक्रम व उपक्रम याबाबत मार्गदर्शन करण्यासाठी व वर्तमान जीवनातील आव्हाने पेलण्यासाठी विद्यार्थी सबल, समर्थ व्हावा त्याचा आत्मविश्वास वाढावा प्रगती व्हावी. हा दृष्टिकोन समोर ठेवून पालक संघ कार्यरत आहे. पालकांच्या वेळोवेळी बैठका होतात. त्यामध्ये विद्यार्थी व्यक्तिमत्त्व विकास, शिक्षण विस्तार, लोकशिक्षण इ. उपक्रमांबाबत विचार विनियम केला जातो व महाविद्यालय प्रशासनास मौलिक सूचना केल्या जातात.

४) माजी विद्यार्थी संघ:

माजी विद्यार्थी हा महाविद्यालयाचा अतिशय महत्त्वाचा घटक आहे. स्वतःला आलेल्या अडचणी, अपूर्ण गरजा व उणीवावर मात करत समाजाचा जबाबदार घटक बनलेला असतो तो महाविद्यालयाचा व विद्यार्थ्यांचा मित्र व हितचिंतक बनून समस्यांवर मात करण्याची प्रेरणा देऊ शकतो. तसेच तो महाविद्यालयीन प्रशासनास मौलिक सुचना देऊ शकतो या उद्देशाने महाविद्यालयात माजी विद्यार्थी संघ स्थापन करण्यात आला आहे.

५) तक्रार निवारण कक्ष:

महाविद्यालयामध्ये शिस्त व अनुशासन राहावे यासाठी महाविद्यालयीन विविध घटकांबाबत किंवा नियमांच्या उल्लंघनाबाबत काही तक्रार असल्यास तक्रार निवारण कक्षाद्वारे विद्यार्थी, कर्मचारी, प्राध्यापक यांना परस्पर विरुद्ध तक्रार दाखल करता येतील. संबंधित घटकांस आपली तक्रार लेखी स्वरूपात सूचना पेटीमध्ये टाकता येईल सदरसमिती तक्रारीची दखल घेऊन निवारण करील अथवा दोषींवर योग्यती दंडात्मक कार्यवाही केली जाईल.

६) विज्ञान मंडळ (Science Association)

आजचे युग विज्ञानाचे युग आहे. एकविसाव्या शतकात यशस्वी होण्यासाठी मानवाला विज्ञानाचीच कास धरावी लागेल. विद्यार्थ्यांचा वैज्ञानिक दृष्टिकोन वृद्धीगत व्हावा. यासाठी विज्ञान मंडळ कार्यरत असते. विज्ञान मंडळाच्या वतीने विज्ञान विषयक निबंध स्पर्धा, तज्ज्ञ व्यक्तींची व्याख्याने, भिक्तीचित्र स्पर्धा, वैज्ञानिक सहली, विज्ञान स्पर्धा परीक्षा, विज्ञान प्रश्नमंजुषा, शिक्षक दिन इ. उपक्रम आयोजित केले जातात.

७) सामाजिक शास्त्रे मंडळ:

या मंडळावर सामाजिक, राजकीय, आर्थिक लोकतांत्रिक आणि सांस्कृतिक प्रश्नांवर व्याख्याने, चर्चासत्रे, कार्यशाळा, प्रदर्शन इ. सामाजिक उद्बोधन केले जाते. सामाजिक प्रश्नांच्या संदर्भामध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये जाणीव जागृती निर्माण करण्याचे महत्त्वपूर्ण काम हे मंडळ करते.

भाकरी योग्यवेळेला उलटली नाही तर ती करपते

८) भाषा व साहित्य मंडळ:-

मराठी, इंग्रजी व हिंदी भाषा आणि साहित्य या विषयांवर विविध उपक्रमांचे आयोजन करून त्या विषयातील महत्त्वपूर्ण बदल विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याबरोबरच भाषा, साहित्य व संस्कृती यांचे संवर्धन व्हावे व या संदर्भातील सामाजिक अभिरुची वाढीस लागवी म्हणून भाषा आणि साहित्य मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

९) वाणिज्य व अर्थशास्त्र मंडळ:-

उत्पादन, विनिमय, वितरण, जाहिरात, नफा-तोटा तसेच नियोजन, अंदाजपत्रक या गोष्टींना व्यापारात महत्त्वाचे त्याचे स्थान आहे. देशाच्या विकासात ह्या गोष्टींना महत्त्व दिले जाते. विद्यार्थ्यांना वाणिज्य अभ्यासाचा वैयक्तिक, सामाजिक आणि राष्ट्रीय जीवनात उपयोग करावा या हेतूने वाणिज्य मंडळ कार्य करते. वाणिज्य मंडळामार्फत, आयुर्विमा, बँकिंग मार्केटिंग जाहिरात इ. क्षेत्रातील तज्ज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली जातात. विद्यार्थ्यांचे उद्योजकीय ज्ञान वृद्धिगत व्हावे या हेतूने कार्यालये, व्यवस्थापन संस्था यांना शैक्षणिक भेटी दिल्या जातात.

१०) संगणक विभाग :-

विज्ञान युगात मानवी जीवन प्रचंडगतिमान आहे. प्रत्येक क्षेत्रात ज्ञान, संशोधन व विस्तार कार्यासाठी वर्गीकरण आकडेवारी, संख्या हिशोब यांचे तातडीने संकलन करणे जिकरीचे काम झाले आहे. त्यासाठी संगणकाचा वापर वाढला आहे. स्पर्धात्मक युगात महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनीही अग्रेसर रहावे म्हणून संगणक विभाग कार्यरत आहे. या विभागाची सुसज्ज प्रयोगशाळा असून त्यामध्ये विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्यासाठी संगणक साक्षरता उपक्रम राबविला जात आहे. या विभागात अद्यावत माहिती त्वरित उपलब्ध होण्यासाठी इंटरनेट सुविधा उपलब्ध आहे. सध्या विभागांतर्गत B.Sc. व M. Sc. Computer Science हे पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम सुरु आहेत.

११) शैक्षणिक सहली:-

शैक्षणिक उपक्रमाचाच एक भाग म्हणून तसेच पर्यटन उद्देश साधण्यासाठी ऐतिहासिक, भौगोलिक आयोजन केले जाते. वनस्पतीसंग्रह, वेगवेगळे प्राणी, अभ्यासक्रमाशी निगडित प्रकल्पांचा अभ्यास करण्यासाठी प्रत्यक्ष पाहणी केली जाते. निरीक्षणातून अभ्यास हा शैक्षणिक सहलीचा उद्देश आहे.

१२) परिसर मुलाखतींचे आयोजन:-

महाविद्यालयात पदवी व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी वेळोवेळी कॅम्पस मुलाखतींचे आयोजन करण्यात येते.

विद्यार्थी विकास विभाग : विविध योजना

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम २६नुसार विद्यार्थी विकास मंडळ हे एक प्राधिकरण आहे. विद्यार्थी शिक्षणाचा केंद्रबिंदू आहेत. त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे हा उच्च शिक्षणाचा उद्देश आहे. एक समर्थ आणि जबाबदार नागरिक घडविण्यासाठी विद्यापीठ व महाविद्यालय प्रयत्नशील आहेत. या प्रयत्नाचा एक भाग म्हणून महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम ५६(२) (क) नुसार महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास कक्ष स्थापन केलेला आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोग, विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार महाविद्यालयात विद्यार्थी विकास मंडळाद्वारे विविध योजना राबविल्या जातात. या योजनांचा पुरेपूर फायदा घेण्याचा प्रयत्न विद्यार्थ्यांनी करावा.

१. कर्मवीर भाऊराव पाटील "कमवा व शिका" योजना: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ अंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या कमवा व शिका या योजनेत पदवी अथवा पदव्युत्तर वर्गात शिक्षण घेणाऱ्या, नियमित असलेल्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयीन शिक्षण घेण्यासाठी या योजनेअंतर्गत विविध विभागातून कामे देऊन आर्थिक मदत केली जाते. ४५ रुपये तासाप्रमाणे मानधन दिले जाते. "ज्ञान बनो कर्मशील कर्म ज्ञानवान" या सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या गीतातील पंक्तीचा विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष अनुभव येतो.

२. विद्यार्थी सुरक्षा योजना: महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेला विद्यार्थी अपघातग्रस्त झाल्यास, त्याला मदत करण्यासाठी पुढील योजना कार्यान्वित आहेत.

अ. विद्यार्थी अपघात सुरक्षा विमा योजना: अपघाती निधन किंवा अपघातामुळे निर्माण झालेल्या अपंगत्व यासाठी विमा योजनेतून अर्थसहाय्य दिले जाते. अपघाती निधनासाठी रुपये १००००० (एक लाख), औषधोपचारासाठी रुपये ५०००० (पन्नास हजार) व कायमचे अपंगत्व अथवा अंशिक अपंगत्व झाल्यास रुपये पन्नास हजार ते एक लाख, विमा कंपनीकडून नुकसान भरपाई म्हणून दिले जाते. त्यासाठी योग्य त्या कागदपत्रांची वेळेत पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

सज्जनांना शोधू नका, स्वतः सज्जन बना.

ब. आपत्कालीन सहाय्य: अपघातामुळे विद्यार्थ्यांस इजा पोहोचल्यास त्याला तातडीने अर्थसहाय्य मिळावे म्हणून मिळावे म्हणून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून हे आपत्कालीन सहाय्य देण्यात येते. त्यासाठी योग्य तो प्रस्ताव प्राचार्य मार्फत विद्यापीठाकडे पाठवणे आवश्यक आहे.

३. विद्यार्थी तक्रार निवारण कक्ष: महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६, कलम ५६(२) (ख)नुसार विद्यार्थ्यांच्या तक्रारी दूर करण्यासाठी आणि अशा तक्रारी कमी करण्यासाठी आणि त्यास अटकाव करण्यासाठी महाविद्यालय तक्रार निवारण कक्ष स्थापन केलेला आहे.

४. रॅगिंग प्रतिबंधक समिती: महाविद्यालयात रॅगिंगच्या प्रकारांना प्रतिबंध करण्याच्या दृष्टीने रॅगिंग प्रतिबंधक अधिनियम १९९९लागू केला आहे. त्याचप्रमाणे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने निर्गमित केलेला UGC Regulation on Curbing the menace of Ragging in Higher Education Institution, 2009 अधिनियम तरतुदी नुसार त्यासाठी महाविद्यालयात रॅगिंग प्रतिबंधक समितीची स्थापना केली आहे.

५. सांस्कृतिक मंडळ: महाविद्यालयीन विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या सुप्त कलागुणांना वाव देण्यासाठी तसेच त्यांच्यातील कलागुणांचा आविष्कार करण्यासाठी सांस्कृतिक मंडळ कार्यशील असते. यासाठी विद्यापीठाद्वारे राज्य व देश पातळीवर आयोजित केल्या जाणाऱ्या स्पर्धासहभाग व सांस्कृतिक उपक्रमांची देवाण-घेवाण करण्यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्र सांस्कृतिक समन्वयक किंवा अधिकारी यांची नेमणूक केलेली आहे.

६. लिंगभाव विषयक समानता कक्ष: भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १५नुसार महाविद्यालयात लिंगभाव समानता (Gender Equality) आणि या घटकांमधील सुसंवाद वाढवणे व टिकवणे यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्रलिंगभाव विषयक समानता कक्ष कार्यरत आहे.

७. विद्यार्थी आरोग्य योजना: महाविद्यालय विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी प्रयत्नशील आहे. विद्यार्थ्यांना ज्ञान देण्याबरोबरच त्यांचे आरोग्य चांगले राहावे यासाठी विविध आरोग्यविषयक तपासण्या नियमित करण्यात येतात व त्यांना आवश्यकतेनुसार वैद्यकीय सल्ला देण्यात येतो. महाविद्यालयातील आरोग्य समिती व आरोग्य केंद्रामार्फत (Health Care Centre) विद्यार्थ्यांसाठी पुढील उपक्रम राबवले जातात.

अ. प्रथम वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांचे आरोग्य तपासणी केली जाते.

ब. रक्तगट तपासणी केली जाते.

क. विद्यार्थिनींसाठी हिमोग्लोबिन आणि रक्तगट तपासणी केली जाते.

८. गरीब विद्यार्थी आर्थिक सहाय्य योजना: महाविद्यालयात शिक्षण घेत असलेल्या आर्थिकदृष्ट्या अत्यंत गरीब तसेच अनाथ विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना महाविद्यालयातील प्राध्यापकांच्या व कार्यालयीन कर्मचारी यांच्या सहकार्यातून प्रत्येक वर्षी अर्थसहाय्य देण्यात येते.

९. चेतना वार्षिक नियतकालिक: महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या सृजनशील शक्तीला विस्तीर्ण अवकाश प्राप्त करून देणारे माध्यम म्हणजे महाविद्यालयीन चेतना वार्षिक नियतकालिक होय. त्यामध्ये कथा, कविता, वैचारिक लेख, समीक्षा, विनोद, वैज्ञानिक लेख, आधुनिक शैक्षणिक धोरण तसेच संबंधित नियम कायदे मार्गदर्शक तत्वे इत्यादींच्या लेखनाला प्रसिद्धी दिली जाते. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांची लेखनशैली वाढण्यास मदत होते. सन २०१३-१४या वर्षात चेतना नियतकालिकास पुणे विद्यापीठाचा पुरस्कार मिळाला आहे.

१०. विद्यार्थी संसद: विद्यार्थी संसद हे विद्यार्थ्यांचे कृतिशील व्यासपीठ आहे. विद्यापीठ कायद्याने निश्चित केलेल्या मार्गदर्शक आराखड्यानुसार विद्यार्थी प्रतिनिधींची संसद तयार करून महाविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांच्या नियोजनात त्यांचा सक्रीय सहभाग घेतला जातो.

११. दिव्यांग विद्यार्थी सोयीसुविधा: महाविद्यालयातील दिव्यांग विद्यार्थी, शिक्षक कर्मचारी यांच्यासाठी महाविद्यालयात समानसंधी पक्षाची स्थापना केलेली आहे. तसेच ग्रंथालयात स्वतंत्र कक्ष निर्माण केलेला आहे. तसेच महाविद्यालयात स्वतंत्र अध्ययन सुविधा, रेलिंग, रॅम्प, ब्रेल लिपी तंत्रज्ञान तसेच शिष्यवृत्ती या व अशा अनेक आवश्यक सुविधा निर्माण केल्या आहेत.

१२. आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण: भारतात मागील काही वर्षांमध्ये अनेक भीषण नैसर्गिक आपत्ती येऊन गेल्या. आपत्तीमुळे झालेली हाणी कमी करण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन महत्त्वाचे आहे. आपल्या देशात भूकंप, दुष्काळ, दंगल, चक्रीवादळे, आग, औद्योगिक अपघात, सुनामी लाटा, अतिवृष्टी या आपत्तींची वारंवारता वाढली आहे. या सर्वांचा विचार करून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण योजना महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी सुरू केली आहे. त्यासाठी महाविद्यालयात स्वतंत्र आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण कक्षाची स्थापना केली आहे.

१३. राजमाता जिजाऊ विद्यार्थिनी मंच: या मंचाच्या वतीने विद्यार्थिनींसाठी पुढील उपक्रम राबविण्यात येतात.

अ. निर्भय कन्या अभियान: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ व महाविद्यालय विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात "निर्भय कन्या अभियान" या योजनेद्वारे विद्यार्थिनींमध्ये स्वसंरक्षणार्थ

(Self Defence), बौद्धिक, शारीरिक, मानसिक, भावनिक इत्यादी स्तरावर सक्षम बनविण्यासाठी त्यांना शास्त्रोक्त प्रशिक्षण दिले जाते.

ब. विद्यार्थिनी व्यक्तिमत्व विकास योजना: विद्यार्थिनींसाठी शिबिरे, तज्ञांची व्याख्याने, स्वयंरोजगार मार्गदर्शन, विविध विषयावर मेळावे, मुलाखती इत्यादीचे आयोजन केले जाते.

क. हिमोग्लोबिन तपासणी: आरोग्याची योग्य ती काळजी न घेतल्याने विद्यार्थिनींना अनेक शारीरिक समस्यांना सामोरे जावे लागते. त्याचाच एक भाग म्हणून मुलींची हिमोग्लोबिन तपासणी व रक्तगट चाचणी करून वैद्यकीय सल्ला दिला जातो.

१४. स्पर्धा परीक्षा व व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र: महाविद्यालयात शिक्षण घेत असताना विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा, व्यवसाय व स्वयंरोजगार बाबत मार्गदर्शन केले जाते. या विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना विविध स्पर्धा परीक्षांची माहिती दिली जाते. त्याचबरोबर तज्ञांची व्याख्याने आयोजित केली जातात. यामध्ये विशेषता व्यक्तिमत्व विकास, मुलाखत तंत्र, नोकरीच्या संधी व स्पर्धा परीक्षेची तयारी कशी करावी याविषयी मार्गदर्शन केले जाते.

अ. व्यवसाय मार्गदर्शन: यामध्ये विविध व्यवसाय सुरू करण्यासंदर्भात मार्गदर्शन केले जाते.त्यासाठी तज्ञांची व्याख्याने, कार्यशाळा, परिसंवाद इत्यादी आयोजित केले जातात.

ब. प्लेसमेंट सेल: महाविद्यालयात प्लेसमेंट सेल कार्यरत असून त्यामार्फत नोकरीसाठी असलेल्या संधी विद्यार्थ्यांच्या निदर्शनास आणून दिल्या जातात. विविध औद्योगिक क्षेत्रातील नामांकित कंपन्यांशी सुसंवाद साधून महाविद्यालयांमध्ये कॅम्पस इंटरव्ह्यू चे आयोजन केले जाते. या उपक्रमांमुळे अनेक विद्यार्थ्यांना नामांकित कंपन्यांत नोकरीच्या संधी प्राप्त झाल्या आहेत.

१५. विशेष मार्गदर्शन योजना: अभ्यासक्रमात असलेल्या कठीण विषयाबाबत, उपघटकांबाबत न्यूनगंड कमी व्हावा, विषयाबाबत आत्मविश्वास वाढावा म्हणून जादा तासांची सराव वर्गांचेतसेच ब्रिज कोर्सचे आयोजन केले जाते.

१६. बहिःशाल शिक्षण मंडळ: विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि बहिःशाल शिक्षण मंडळ चालवले जाते. त्यात व्याख्याने कार्यशाळा, उद्बोधन वर्ग इत्यादीच्या उपक्रमातून समाज प्रबोधन केले जाते. तज्ञ व्यक्तींची व्याख्याने आयोजित केली जातात.

१७. विद्यार्थी विषयक पूरक उपक्रम: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी विकास मंडळ महाविद्यालयीन विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने उच्च शिक्षण संपादन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी विविध शैक्षणिक उपक्रम, कार्यशाळा, चर्चासत्र इत्यादीचे आयोजन करण्यात येते. विविध विद्याशाखांतील समावेश असलेल्या विषयांचे अद्यावत ज्ञान विद्यार्थ्यांना मिळावे यासाठी विविध उपक्रमांचे आयोजन केले जाते.

१८. संवाद कौशल्य व व्यक्तिमत्व विकास योजना: ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होण्याकरिता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे विद्यमान कुलगुरू डॉक्टर नितीन करमळकर यांच्या प्रेरणेतून महाविद्यालयात वरील शिबिराचे वर्षातून तीन वेळेस आयोजन केले जाते. यामध्ये तज्ञ मार्गदर्शक हे विद्यार्थ्यांना संवाद कौशल्य व व्यक्तिमत्व विकास या विषयावर मार्गदर्शन करतात.

१९. व्यसनमुक्ती अभियान: विडी, तंबाखू, गुटखा आदी पदार्थांचे सेवन टाळण्यासाठी महाविद्यालयात व्यसनमुक्ती अभियान चालविले जाते. या अभियानात समाज, विद्यार्थी तसेच कर्मचारी यांचा सामाजिक जाणिवेतून समावेश केला आहे. महाविद्यालयाचा विद्यार्थी व्यसनमुक्ती प्रसाराचा कार्यकर्ता असावा म्हणून त्यासाठी वैद्यकीय तज्ञांचे, समुपदेशकांचे मार्गदर्शन उपलब्ध केले जाते. विद्यार्थ्यांना व्यसनांच्या दुष्परिणामांविषयी जाणीव निर्माण व्हावी म्हणून निबंध स्पर्धा, भिक्तीपत्रक स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. महाविद्यालय परिसरात व्यसनी पदार्थांचे सेवन करणाऱ्या विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांना दंड केला जातो.

२०. पाहूणा वाचक (पावा) योजना: शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून महाविद्यालयात ग्रंथालय विभागाने पारनेर परिसरातील वाचकांसाठी पाहूणा वाचक (पावा) योजना सुरू केली असून त्यास चांगला प्रतिसाद मिळत आहे.

२१. प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम: महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांमध्ये स्वयंरोजगार निर्मिती कौशल्य विकासासाठी खालील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम चालवले जातात;

- i. Modi Script
- ii. Interview Techniques
- iii. Japanese Language
- iv. Safety in Chemistry Laboratory
- v. Vermiculture and vermicomposting
- vi. Microsoft Office Fundamentals
- vii. The First Course on Scilab
- viii. Banking Literacy

शरीर स्वच्छ ठेवता, मनही स्वच्छ ठेवा

- ix. Land Surveying
- x. Mobile Repairing
- xi. Computer Repairing
- xii. Android App
- xiii. Certificate Course on MAXIMA
- xiv. Training of Sophisticated Instrument Handling
- xv. Certificate Course in German Language
- xvi. Certificate Course on Green Chemistry
- xvii. Nursery Management and Horticulture
- xviii. Journalism and IT

विस्तारित कार्यक्रम (Extension Programmes)

१) परकीय भाषा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम:-

महाविद्यालयात इंग्रजी विभागाच्या पुढाकाराने परकीय भाषा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम वर्ग सुरु करण्यात आले आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६मध्ये जर्मन भाषेचा वर्ग चालविण्यात आला असून पुढील शैक्षणिकवर्षापासून जर्मन सोबतच स्पॅनिश व जपानी भाषेचा वर्ग सुरु करण्याचा मानस आहे.

२) 'पर्यावरण जाणीव जागृती :-

शैक्षणिक वर्ष २००७-२००८ पासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने एस. वाय. बी. ए./ बी. एस्सी.संगणक/ बी. एस्सी ./ बी कॉम. या वर्गासाठी पर्यावरणीय जाणीव जागृती हा सक्तीचा विषय सुरु केला. त्यानुसार पर्यावरण जाणीव जागृती हा विभाग महाविद्यालयात सुरु झाला. पर्यावरणाविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये जाणीव जागृती व्हावी या उद्देशाने या विभागामार्फत विविध उपक्रम राबविले जातात. पर्यावरणाशी संबंधित प्रकल्प तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन केले जाते.

३) 'एक विद्यार्थी एक झाड योजना:-

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मार्गदर्शनाखाली शैक्षणिक वर्षात २०१७-२०१८ पासून 'एक विद्यार्थी एक झाड' ही योजना राबविण्यात येत आहे. पर्यावरण संतुलनासाठी युवकांचे सहकार्य घेऊन स्थानिक परिसरात वृक्षांची लागवड करून त्यांचे संवर्धन करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे. विद्यार्थ्यांनी ही झाडे सार्वजनिक आणि खाजगी ठिकाणी लावून जतन केली आहेत.

४) आपत्ती व्यवस्थापन:-

शैक्षणिक वर्ष २००९-२०१० पासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने पदवी स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापन हा विषय सक्तीचा केला आहे. आपत्तीचा सामना करण्यासाठी पूर्व प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना मिळावे तसेच त्यांच्यामध्ये साहस व सामर्थ्य निर्माण व्हावे या उद्देशाने हा विषय सुरु करण्यात आलेला आहे.

५) बॅचलर ऑफ होकेशनल कोर्स (B.Voc.)-

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ पासून Renewable Energy व Software Developmnet हे दोन कोर्सस सुरु करण्यात आलेले आहेत.

अन्न व प्रशासन महाराष्ट्र राज्य भेसळ प्रतिबंधन कायदा १९५४ (४) सेक्शन ७
अन्वये महाविद्यालयाच्या सभोवताली शंभर मिटर परिसरात तंबाखूशी निगडीत वस्तू
विशेषतः गुटखा तंबाखू, सिगारेट यांची विक्री करणे, साठा करणे, बाळगणे अथवा खाणे
गुन्हा आहे.

बोलावे बरे, बोलावे खरे, कोणाच्याही मनावर पडू नये चरे

मायग्रेषन विषयी विद्यार्थ्यांना सूचना

दुसऱ्या महाविद्यालयात प्रथम प्रवेश घेणे. जर विद्यापीठ बदलले तरच मायग्रेषन करावे लागते. मायग्रेषनसाठी दोन टी. सी. तयार होतील. प्रथम मूळ टी. सी. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे, येथे मायग्रेषनसाठी पाठवावा लागतो.

संगणक वेबसाईट <http://migrationunipuneonline.in> ऑनलाइनफॉर्म भरल्यानंतर त्यांच्या चार प्रति महाविद्यालयाच्या कार्यालयात घेऊन येणे. मूळ टी. सी. मार्कशीटझेराॅक्स प्रत ४२ रु पोस्टेज तिकीट लावलेले पाकीट या क्रमाने प्रतिविद्यापीठाकडे पाठविल्या जातात. विद्यापीठातून तुमच्या पत्यावर मायग्रेषन पाठविले जाते. टी. सी. ची दुबार प्रत ज्या महाविद्यालयात प्रवेश घेतला त्या कॉलेजमध्ये घेऊन जाणे.

विविध शिष्यवृत्त्या व शुल्क सवलतींची माहिती

- टीप: भारत सरकार शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीसाठी आपण जमा केलेला मूळ शाळा सोडल्याचा दाखला किवा टी.सी.ची मूळ प्रतीची मोबाईल मध्ये फोटो काढून मूळ प्रत आपले शिष्यवृत्ती ऑनलाईन फॉर्म बरोबर अपलोड करून हार्डकॉपी बरोबर झेराॅक्स प्रतसादर करावी.
- अनुक्रमणिका :
  - १) ई. बी. सी. (आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी)
  - २) प्राथमिक शिक्षकांचे मुला-मुलींना मिळणारी शुल्क सवलत पी. टी. डब्ल्यू.
  - ३) माध्यमिक शिक्षकांचे मुला-मुलींना मिळणारी शुल्क सवलत एस. टी. डब्ल्यू.
  - ४) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुला-मुलींना मिळणाऱ्या शैक्षणिक सवलत.
  - ५) माजी सैनिकांच्या मुला-मुलींना किंवा पत्नीला मिळणाऱ्या शैक्षणिक सवलत.
  - ६) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एन.टी./एस, बी. सी./ओ. बी. सी./एस. टी.
  - ७) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. टी.
  - ८) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती (एस.सी./एन.टी./एस.बी.सी./प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी).
  - ९) राज्य सरकारची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
  - १०) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती
  - ११) अपंग शिष्यवृत्ती
  - १२) बी.सी. फ्री शिप

वर उल्लेखलेल्या सर्व शुल्क सवलती व शिष्यवृत्त्या ह्या महाविद्यालयात शासनाच्या नियमानुसार प्राप्त होऊ शकतात. प्रत्येक शासकीय शिष्यवृत्ती व शुल्क सवलतीसाठीचे नियम, सूचना फलकावर लावल्या जातात. सूचना फलकावर निर्धारित केलेल्या दिनांकापर्यंत अर्ज करावा लागतो. तसेच कागदपत्रांची पूर्तता करावी लागते. अर्ज केला म्हणजे शिष्यवृत्ती किंवा सवलत मिळतेच असे नाही. शासकीय छाननीत मंजुरी मिळाल्यानंतर विद्यार्थ्यांची अभ्यासक्रमातील प्रगती कमी झाल्यास तो गैरहजर आढळून आल्यास त्याला मंजूर झालेली शिष्यवृत्ती किंवा शुल्क सवलत रद्द करण्यात येते. याबाबत प्राचार्यांनी घेतलेला निर्णय अंतिम राहिल.

शिष्यवृत्त्या व शुल्क सवलतींची व त्यांच्या अटी, पात्रता आणि लागणाऱ्या प्रमुख कागदपत्रांची माहिती पुढे तपशीलवार दिलेली आहे.

हसा खेळा पण शिस्त पाळा

विविध शिष्यवृत्ती माहिती

-: ई.बी.सी. विभाग :-

विविध शुल्क सवलत व शिष्यवृत्त्या	अटी व पात्रता	लागणारी प्रमुख कागदपत्रे
१) ई. बी. सी. (आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी)	१) वार्षिक उत्पन्न रु.१,००,००० पेक्षा कमी असावे. २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असावा. ३) विद्यार्थ्यांचे वडील ह्यात नसतील तर अर्ज आईने भरावा. ४) आई व वडील ह्यात नसतील तर ते त्यात नसल्या बाबतचे गॅझेटेड ऑफिसर अगर जबाबदार अधिकाऱ्याच्या सहीचे निवेदन सादर करावे. ५) सदरची शुल्क सवलत दोन अपत्यापर्यंत मिळते	उत्पन्नाचा दाखला फक्त तहसीलदार यांचा
२) प्राथमिक शिक्षकांचे मुलामुलींना मिळणारी शुल्क सवलत पी.टी.डब्ल्यू	१) विद्यार्थी शिक्षकाचा मुलगा/मुलगी असावी २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असला पाहिजे	१)आई , वडील ज्या ठिकाणी काम करतात त्यांची नेमणूक करणाऱ्या अधिकाऱ्यांचा सहीचा दाखला २)गुण पत्रकांच्या २ सत्यप्रती
३) प्राथमिक शिक्षकांचे मुलामुलींना मिळणारी शुल्क सवलत एस.टी.डब्ल्यू	१) विद्यार्थी शिक्षकाचा मुलगा/मुलगी असावी २) विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण असला पाहिजे	१)आई , वडील ज्या ठिकाणी काम करतात त्यांची नेमणूक करणाऱ्या अधिकाऱ्यांचा सहीचा दाखला २)गुण पत्रकांच्या २ सत्यप्रती
४) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलामुलींना मिळणारी शैक्षणिक सवलत	१) हिंद सेना, गोवा मुक्ती व भूतपूर्व हैद्राबाद संस्थानात जबाबदार सरकार स्थापन करण्याबाबत ज्यांनी भाग घेतला अशांच्या मुलामुलींना, नातवांना सवलत २) मुलगा मयत झाला असल्यास त्याच्यापाल्यांना शूल्क माफी व सवलत मिळते.	१)ठराविक नमुन्यात करारनामा २)सन्मानपत्राची खरी नकल ३) उत्पन्नाचा दाखला ४) गुणपत्रकाच्या सत्य दोन प्रती ५) मागील वर्षी शिष्यवृत्ती मिळत नसल्यास तसा शाखा प्रमुखाकडून दाखला आणावा
५) माजी सैनिकांच्या मुला-मुलींना किंवा पत्नीसाठी असणारी शैक्षणिक सवलती	महाविद्यालयीन सर्व पात्र विद्यार्थ्यांसाठी	१)शासकीय दाखला (सैनिक) २) गुणपत्रकाच्या सत्य दोन प्रती ३) जिल्हा सैनिक बोर्डाचा विहित नमुन्यातील अर्ज
१) भारत सरकार शिष्यवृत्ती(मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एन. टी./एस.बी.सी./ओ.बी.सी.	१)मागासवर्गीय विद्यार्थी २) मागील वर्षी उत्तीर्ण ३) एकाच कुटुंबातील दोन अपत्यांना शिष्यवृत्तीमिळू शकते. ४) उत्पन्न मर्यादा रु १,००,०००/- पर्यंत	१)नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांना शासनाच्या वेबसाइटवर ऑनलाईन फॉर्म भरणे आवश्यक आहे. २)नुतनीकरण किंवा शैक्षणिक गॅप असलेल्या विद्यार्थ्यांने नूतनीकरण फॉर्म भरावा व द्वितीय किंवा तृतीयवर्षात महाविद्यालयीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाशी संपर्क करून ऑनलाईन फॉर्म ट्रान्स्फर करावा.

पुस्तकासारखा दुसरा मित्र नाही. आपले अंतरंग खुले करतो. कधी चुकवत नाही कि फसवत नाही.

विविध शुल्क सवलत व शिष्यवृत्त्या	अटी व पात्रता	लागणारी प्रमुख कागदपत्रे
२) भारत सरकार शिष्यवृत्ती (मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. सी.	उत्पन्न मर्यादा रु २,००,०००/- पर्यंत	विद्यार्थ्यांचा शिष्यवृत्तीचा अर्ज कागदपत्रा अभावी परत विद्यार्थ्यांचे आयडीवर आल्यास विद्यार्थ्यांपर्यंत मेसेज येत असतो तरी विद्यार्थ्यांनी चुकीची दुरुस्तीकरून अर्ज परत महाविद्यालयाच्या खात्यावर पाठवावा. याबाबत आपणास आलेल्या मेसेजनुसार कार्यवाही करावयाची आहे.याबाबतची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची राहिल याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी तसेच Mahadbtवेबसाईटवर ज्या शिष्यवृत्तीची नावे दिलेली आहेत त्यांनी अटी व शर्तीनुसार अर्ज भरून आपला भरलेला अर्ज शिष्यवृत्तीकागदपत्रांसह शिष्यवृत्तीविभागात जमा करावा.
३) भारत सरकार शिष्यवृत्ती(मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरिता) एस. टी.	उत्पन्न मर्यादा रु २,००,०००/- पर्यंत	३)ऑनलाईन फॉर्म बरोबर खालील कागदपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक १)जातीचा दाखला सत्यप्रत २) मागील वर्ष मा. तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला ३) प्रवेश पावती सत्यप्रत ४) आधारकार्ड सत्यप्रत ५) नवीन प्रवेश असल्यास शाळा सोडल्याचा दाखला सत्यप्रत ६) वडील ह्यात नसल्यास वडिलांचे मृत्यूचा दाखला सत्यप्रत ७)राष्ट्रीय बँकेचे पासबुक सत्यप्रत ८)शैक्षणिक खंड असल्यास मा. तहसीलदार यांचे गॅप प्रमाणपत्र ऑफिडेव्हीट टीप:-ऑनलाईन फॉर्म भरल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी आपला वर्ग, कॅटगरी, बँक खाते नंबर, शिकत असलेला वर्ग अनुदानित की विनाअनुदानित याबाबत खात्री करून आपली व पालकांची स्वाक्षरी घेऊन फॉर्म जमा करणे आवश्यक.
४)राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती (एस. सी./एन. टी./एस.बी.सी. प्रवर्गातील विद्यार्थी करिता	१)विशेष प्राविण्यासह एस. एस. सी. २) किमान गुण ७५ % व त्यापेक्षा अधिक ३)उत्पन्न मर्यादा नाही.	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) जातीचा दाखला विद्यार्थ्यांचा ३)गुणपत्रकाच्या दोन सत्यप्रती
५)राज्य सरकारची खुली गुणवत्ता शिष्यवृत्ती	१)एस.एस.सी.परीक्षेत किमान गुण ७५ % २) शिष्यवृत्तीचा लाभ दोन वर्षासाठी असतो ३)उत्पन्न मर्यादा	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) गुण पत्रकाच्या दोन सत्यप्रती ३) मा. तहसीलदार यांच्याकडील उत्पन्नाचा दाखला
६) राष्ट्रीय गुणवत्ता शिष्यवृत्ती	१)एस.एस.सी. परीक्षेत विशेष प्राविण्य मिळवून उत्तीर्ण २)शिष्यवृत्ती कालावधी दोन वर्ष ३) उत्पन्न मर्यादा ३५,०००/- ४)एस. एस. सी. परीक्षा ज्या शाळेत उत्तीर्ण झाला आहात त्या शाळेकडून फॉर्म उपलब्ध होतात.	१)विहित नमुन्यातील अर्ज २) गुण पत्रकाच्या दोन सत्यप्रती ३) मा. तहसीलदार यांच्याकडील उत्पन्नाचा दाखला

प्रसंगी थोडे नुकसान झाले तरी चालेल, पण शत्रू निर्माण करू नका

अपंग शिष्यवृत्ती	१) ४० % पेक्षा अधिक गुण असेल २) उत्पन्नाचा दाखला	१) विहित नमुन्यातील फॉर्म २) गुण पत्रिकेच्या दोन सत्य प्रती ३) मा. तहसीलदार यांचे सहीचा उत्पन्नाचा दाखला मूळ व सत्य प्रती ४) जिल्हा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी दिलेले अपंग प्रमाणपत्र साक्षात्कृत सत्यप्रत ५) प्रवेश पावती सत्यप्रत
७) बी.सी. फ्रीशिप	१) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना एकवेळ नापास झालेल्यांना फी सवलत मिळते. २) उत्पन्न मर्यादा १ व ६ लाखाचे दरम्यान असणे आवश्यक ३) एकाच कुटुंबातील दोनपेक्षा जास्त अपत्य असल्यास लाभ मिळणार नाही	१) वरील प्रमाणे दोन प्रतीत
८) एकलव्य अर्थिक सहाय्य योजना (फक्त पदव्युत्तर वर्गासाठी)	१) पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी २) पदवी परीक्षेत कला व वाणिज्य शाखेत किमान ६० % गुणांसह उत्तीर्ण ३) वाणिज्य शाखेत ७० % गुणांसह उत्तीर्ण	१) विहित नमुन्यातील फॉर्म २) पदवी परीक्षेचे गुणपत्रक ३) तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला
१०) हिंदी शिष्यवृत्ती	१) पदवी वर्गाला हिंदी विषय घेणाऱ्यासाठी २) वार्षिक परीक्षेत हिंदी विषय किमान ६० % गुण	१) गुणपत्रकाच्या २ सत्य प्रती (पाठपोठ)
११) दक्षिणा फेलोशिप	१) जो विद्यार्थी पदवी परीक्षेत प्रथम श्रेणीत आले असतील असे विद्यार्थी	१) विहित नमुन्यात अर्ज २) गुणपत्रकाच्या दोन सत्यप्रती
१२) गणित व भौतिकशास्त्र शिष्यवृत्ती	१) इ. १२वी सायन्स मध्ये गणित व भौतिकशास्त्रविषयाला किमान ६० %	१) गुणपत्रकाच्या सत्यप्रत
१३) क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती	१) किमान ६० % गुण इतर कोणतीही शिष्यवृत्ती मिळालेली नसावी (देवदासी, वारंगणा, एड्सग्रस्त, मातांच्या मुलींना विशेष प्राधान्य	१) गुणपत्रकाची सत्यप्रत २) तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला ३) राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१४) आर्थिक दुर्बल घटकातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांना आर्थिक सहाय्य	१) तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला २) मागील वर्षात ६० % पेक्षा जास्त गुण आवश्यक	१) उत्पन्ना बाबतचे हमीपत्र (२०/- चे स्टॅम्पपेपरवर मा. प्राचार्य यांचे सही शिक्यानीशी २) गुणपत्रकाची सत्यप्रत ३) मा. तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला ४) राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१५) आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना कनिष्ठ महाविद्यालयीन स्तरावर देण्यात येणारी शिष्यवृत्ती	१) माध्य. शालांत परीक्षेत किमान ५० % गुण आवश्यक २) वार्षिक उत्पन्न ३०,०००/-	१) गुणपत्रकाची सत्यप्रत २) तहसीलदार उत्पन्नाचा दाखला ३) महा. प्रवेश पावतीची सत्यप्रत ४) राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक
१६) अल्पसंख्याक समाजाच्या विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती	१) रहिवासी दाखला २) किमान ५० % गुण प्राप्त ३) अर्जदार इतर कोणत्याही योजनेचा लाभधारक नसावा.	१) बँक पासबुक सत्यप्रत २) प्रवेश पावतीची सत्यप्रत ३) गुणपत्रक सत्यप्रत ४) शाळा सोडल्याच्या दाखल्याची सत्यप्रत ५) रेशन कार्ड सत्यप्रत ६) रु. १००/- च्या स्टॅम्प पेपरवर विहित नमुन्यात प्रतिज्ञापत्र
१७) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ गुणवंत विद्यार्थी शिष्यवृत्ती	१) तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला २) मागील वर्षाचे परीक्षेत जास्त गुण	१) मार्कशीट २) तहसीलदार यांचा उत्पन्नाचा दाखला ३) आधारकार्ड ४) राष्ट्रीयकृत बँकेचे पासबुक झेरॉक्स

निसर्गावर प्रेम करणारा माणूस सदैव प्रसन्नच असतो.

विद्याशाखा निहाय अभ्यासक्रम

कला शाखा :इंग्रजी विभाग

	Class	Subject	Title of the Paper	SEM I	SEM II
1	FYBA (2019 Credit Pattern)	Compulsory English	Literary Gleam: An Anthology of Prose and Poetry	11011	11012
		English General -I	Initiations: Minor Literary Forms & Basics of Phonology	11331	11332
		Functional English- I	An Introduction to English Language and Writing Skills in English	11851	11951
		Functional English -II	Oral Communication in English	11852	11952
2	Class	Subject	Title of the Paper	SEM III	SEM IV
	SYBA (2019 Credit Pattern)	CC- Compulsory English	Panorama: Values and Skills through Literature	23001	24001
		SEC-1 A& B- English General -II	Advanced Study of English Language	23333	24333
		DSC-1 A& B- English Special Paper I	Appreciating Drama	23331	24331
		DSC-2 A& B- English Special Paper II	Appreciating Poetry	23332	24332
		SEC-2 A& B A Certificate Course In Skill Development(English)	Mastering Communication Skills	23334	24334
		Functional English-III	Advanced Writing Skills and Introduction to Electronic Media	23851	24851
		Functional English-IV	Oral Communication in English: Intermediate & Key Competency Modules	23852	24852
3	Class	Subject	Title of the Paper	SEM V	SEM VI
	TYBA (2019 Credit Pattern)	CC- Compulsory English	Exploring New Horizons		
		SEC- 1 C&D English General Paper -III	Enhancing Employability Skills		
		DSE -1 C&D English Special Paper-III	Appreciating Novel		
		DSE-2 C&D English Special Paper - IV	Introduction to Literary Criticism		
		SEC 2 C&D	Mastering Life Skills and Life Values		
		Functional English -V	Introduction to Print Media and Writing for Mass Media and Key Competency Modules		
		Functional English - VI	Entrepreneurship Development, Project Report & Oral Communication in English: Advanced (Practical Paper)		

मनमोकळा स्वभाव हा नैसर्गिक गुण आहे- जोबर्ट

मराठी विभाग

Sr. No	Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
1	F.Y.B.A I	मराठी जनरल	11021A	मराठी साहित्य: कथा आणि भाषिक कौशल्यविकास
	F.Y.B.A II	मराठी जनरल	11022A	मराठी साहित्य: एकांकिका आणि भाषिक कौशल्यविकास
2	F.Y.BOM	मराठी जनरल	117B	
	F.Y.BOM	मराठी जनरल	127B	
3	S.Y.B.A III	मराठी जनरल	23023	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: कादंबरी
	S.Y.B.A IV	मराठी जनरल	24023	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: ललितगद्य
	S.Y.B.A III	मराठी विशेषस्तर	23021	आधुनिक मराठी साहित्य: प्रकाशवाटा (S1)
	S.Y.B.A IV	मराठी विशेषस्तर	24021	मध्ययुगीन मराठी साहित्य: निवडक मध्ययुगीन गद्य, पद्य (S1)
	S.Y.B.A III	मराठी विशेषस्तर	23022	साहित्यविचार (S2)
	S.Y.B.A IV	मराठी विशेषस्तर	24022	साहित्यसमीक्षा(S2)
	S.Y.B.A -III	मराठी SEC -2A	24025	प्रकाशनव्यवहार आणि संपादन
	S.Y.B.A IV	मराठी SEC -2B	24025	उपयोजित लेखनकौशल्ये
	S.Y.B.A III	मराठीMIL	23011	मराठी भाषिक संज्ञापनकौशल्ये
	S.Y.B.A IV	मराठी MIL	24011	नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांसाठी मराठी
4	S.Y.BSC I	मराठी जनरल		
	S.Y.BSC I	मराठी जनरल		
5.	T.Y.B.A-V	मराठी जनरल	-----	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: प्रवासवर्णन
	T.Y.B.A-VI	मराठी जनरल	-----	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: कविता
	T.Y.B.A-V	मराठी विशेषस्तर	-----	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास: प्रारंभ ते इ.स १६००
	T.Y.B.A-VI	मराठी विशेषस्तर	-----	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास: प्रारंभ ते इ.स १६०१ ते इ.स १८१७
	T.Y.B.A-V	मराठी विशेषस्तर	-----	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग १
	T.Y.B.A-VI	मराठी विशेषस्तर	-----	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग २
	T.Y.B.A-V	मराठी SEC2C	-----	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग १
	T.Y.B.A-VI	मराठी SEC2D	-----	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग २
	T.Y.B.A-V	मराठीMIL	-----	
	T.Y.B.A-VI	मराठीMIL	-----	

आवड आणि आत्मविश्वास असेल तरच कुठलीही गोष्ट अवघड नसते

हिंदी विभाग

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	कोर्स क्र.	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक
1	प्रथम वर्ष बी.ए.	I		11092 A	वैकल्पिक हिंदी प्रश्नपत्र -1A
		II		11092 B	वैकल्पिक हिंदी प्रश्नपत्र -1B
2	द्वितीय वर्ष बी.ए.	III	CC-1C(G-2)	23093	आधुनिक काव्य, कहानी तथा व्यवहारिक हिंदी
			SEC-2A	23096	अनुवाद स्वरूप एवं व्यवहार
			DSE-1A(S-1)	23091	काव्यशास्त्र (सामान्य)
			DSC-2A(S-2)	23092	मध्ययुगीन काव्य तथा उपन्यास साहित्य
			MIL	23012	हिंदी भाषा शिक्षण
		IV	CC-1D(G-2)	24093	आधुनिक हिंदी व्यंग्य साहित्य तथा व्यवहारिक हिंदी
			SEC-2B	24096	माध्यम लेखन
			DSE-1B(S-1)	24091	साहित्य के भेद
			DSC-2B(S-2)	24092	मध्ययुगीन काव्य तथा नाटक साहित्य
			MIL	24012	हिंदी भाषा शिक्षण
3	तृतीय वर्ष बी.ए.	V	CC-1E(G-3)		कथेतर विधाएं
			SEC-2C		पटकथा लेखन
			DSE-1C(S-3)		हिंदी साहित्य का इतिहास (आदिकाल, भक्तिकाल, रीतिकाल का सामान्य परिचय)
			DSC-2B(S-4)		भाषा विज्ञान (सामान्य परिचय)
		VI	CC-1E(G-3)		गजल विधा और पत्राचार
			SEC-2D		साहित्य और फिल्मांतरण
			DSE-1C(S-3)		हिंदी साहित्य का इतिहास (आधुनिक काल सामान्य परिचय)
			DSC-2B(S-4)		हिंदी भाषा और उसका विकास
				30502	भाषा विज्ञान
				30503	हिंदी साहित्य का इतिहास- (आदिकाल, भक्तिकाल, रीतिकाल
				30505	संचार माध्यम : सिद्धान्त और स्वरूप
				40501	आधुनिक कविता
				40502	हिंदी भाषा का विकास
				40503	हिंदी साहित्य का इतिहास- आधुनिक काल
				40504	भारतीय लोक साहित्य

संतापी मनुष्य स्वतःलाच शिक्षा करून घेतो- टी फ्युलर

अर्थशास्त्र विभाग

शहाणे लोक रोग बरा व्हावा म्हणून व्यायामावर अवलंबून राहतात- ड्रायडेन

Sr.no	Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
1	F.Y.B.A I	Economics General	11151	Indian Economic Environment-I
	F.Y.B.A II	Economics General	11152	Indian Economic Environment-II
2	S.Y.B.A III	Economics General	23153	Financial System -III
	S.Y.B.A IV	Economics General	24153	Financial System -IV
	S.Y.B.A III	Economics Special	23151	Micro Economics-III
	S.Y.B.A IV	Economics Special	24151	Micro Economics-IV
	S.Y.B.A III	Economics Special	23152	Macro Economics-III
	S.Y.B.A IV	Economics Special	24152	Macro Economics-IV
	S.Y.B.A - III	Economics SEC - 2A	23154	Basic Concept of Research Methodology -III
	S.Y.B.A IV	Economics SEC - 2A	24154	Basic Concept of Research Methodology -IV
3.	T.Y.B.A-V	Economics General	-	Indian Economic Development - V
	T.Y.B.A-VI	Economics General	-	Indian Economic Development - VI
	T.Y.B.A-V	Economics Special	-	International Economics -V
	T.Y.B.A-VI	Economics Special	-	International Economics -VI
	T.Y.B.A-V	Economics Special	-	Public Finance -V
	T.Y.B.A-VI	Economics Special	-	Public Finance -VI
	T.Y.B.A-V	Economics SEC - 3A		Business Management -V
	T.Y.B.A-VI	Economics SEC - 3A	23	Business Management -VI (Project

राज्यशास्त्र विभाग

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	कोर्सक्र.	विषयाचाकोड	पेपरचेशीर्षक
1	प्रथमवर्षबी.ए.	I	-	11161	Introduction to Indian Constitution
		II	-	11161	Introduction to Indian Constitution
2	प्रथमवर्षबी.ए./बी.कॉम/ बी.एस्सी.	II	Compulsory Add on Audit Course (2 Credit)	12999	Democracy, Election and Governance
3	द्वितीयवर्षबी.ए.	III	CC-1C(G-2)	23164	Introduction to Political Ideologies
			SEC-2A	23165	Basics of Indian Constitution
			DSE-1A(S-1)	23162	Western Political Thought
			DSE-2A(S-2)	23163	Political Journalism
		IV	CC-1D(G-2)	24164	Introduction to Political Ideologies
			SEC-2B	24165	Basics of Indian Constitution
			DSE-1B(S-1)	24162	Western Political Thought
			DSE-2B(S-2)	24163	Political Journalism
4	तृतीयवर्षबी.ए.	V	CC-1E(G-3)	35164	Local self Government in Maharashtra
			SEC-2C	35164	Samyukta Maharashtra Movement
			DSE-1C(S-3)	35161	Public Administration
			DSE-2B(S-4)	36162	International Relations
		VI	CC-1E(G-3)	36164	Local Self Government in Maharashtra
			SEC-2D	36165	Samyukta Maharashtra Movement
			DSE-1C(S-3)	36161	Public Administration
			DSE-2B(S-4)	36162	International Relations
5	द्वितीय वर्ष .एम. ए./एम.कॉम/एम.एस्सी.	III	Compulsory Add on Audit Course (2 Credit)		Introduction to Constitution

वीरांच्या शौरगाथेला येणारा सुगंध म्हणजे कीर्ती – सॉक्रेटीस

भूगोल विभाग

Sr. no	Class	Semester	Course Code	Title of the course
1	F.Y.B.A.	I	Gg-110 - (A)	Physical Geography
		II	Gg-110- (B)	Human Geography
2	S.Y.B.A	I	Gg-210 - (A) (Gen-2)	Environmental Geography-I
			Gg-220- (A) (S-1)	Geography of Maharashtra- I
			Gg-201- (A) (S-2)	Practical Geography-I (Scale and Map Projection)
			SEC 2 A	Applied Course of Disaster Management
		II	Gg-210 - (B) (Gen-2)	Environmental Geography-II
			Gg-220- (B) (S-1)	Geography of Maharashtra- II
			Gg-201- (B) (S-2)	Practical Geography-II (Cartographic Techniques, Surveying and Excursion /Village/Project Report)
			SEC 2 B	Applied Course of Travel and Tourism Geography
3	T.Y.B.A	I	Gg-310- (A)(Gen-3)	Geography of Disaster Management-I
			Gg-320 - (A) (S-3)	Geography of India-I
			Gg-301 - (A) (S-4)	Practical Geography -I (Techniques of Spatial Analysis)
			SEC 2 C	Research Methodology-I
		II	Gg-310- (B)(Gen-3)	Geography of Disaster Management-II
			Gg-320 - (B) (S-3)	Geography of India-II
			Gg-301 - (B) (S-4)	Practical Geography -II (Techniques of Spatial Analysis, Surveying and Excursion/Village/Project Report)
			SEC 2 D	Research Methodology-II

जीवनात शांती असणारे उत्तम औषध म्हणजे विस्मरण- जेम्स बीट्टी

इतिहास विभाग

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	कोर्सक्र.	विषयाचाकोड	पेपरचेशीर्षक
1	प्रथम वर्ष बी.ए.	I	-	11171	Early India- From Prehistory to the Age of Maurya
		II	-	11172	Early India-Post Mauryan Age to the Rashtrakuta
2	द्वितीय वर्ष बी.ए.	II	CC-2 C(G-2)	13171	History of the Marathas : 1630 to 1707
			SEC-2A	23174	Travel and Tourism
			DSE-2A(S-1)	23178	Glimpses of the Modern World Part I
			DSE-1B (S-2)	23171	Medieval India- Mughal Period
		III	CC-2 D(G-2)	24174	History of the Marathas: 1707 to 1818
			SEC-2B	24178	Travel Agency and Tour Business
			DSE-2B(S-1)	24172	Glimpses of the Modern World Part II
			DSE-2B(S-2)	24171	Medieval India- Sultanat Period
3	तृतीय वर्ष बी.ए.		CC-3 (3)	35174	Indian National Movement(1885-1947)
			SEC 2C (2)	35177	Research paper writing
		II	DSE 3C (3)	35171	Introduction to Historiography
			DSE 4D (3)	35172	Maharashtra in 19 Century
			CC-4 (3)	36174	India after Independence
			SEC 2D (2)	36177	Heritag Mangement
		II	DSE 4D (3)	36172	Maharashtra in the 20 th Century
				36171	Applied History.

टीप

- १) प्रथम वर्षासाठी मराठीएकूण सहा विषयांची निवड करावयाची असून प्रत्येक विषय १०० गुणांचा असेल,
- २) ३० गुण अतंर्गत परीक्षा आणि ७० गुण अंतिम परीक्षा अशी राहिल.
- ३) प्रथम वर्षासाठी निवडलेल्या विषयातून द्वितीय वर्षासाठी सक्तीच्या इंग्रजी बरोबर सामान्य स्तरावर तीन व विशेष स्तरावर दोन असे एकूण सहा विषय निवडता येतील. सामान्य व विशेष स्तरावर घ्यावयाचा विषय विद्यार्थ्यांना प्रथम वर्षामध्ये घेतलेल्या विषयांपैकीच असेल.
- ४) द्वितीय वर्षासाठी सक्तीचा १०० गुणांचा पर्यावरण जनजागृती विषय राहिल. मिळालेल्या गुणांचा श्रेणी स्वरूपात गुणपत्रकात समावेश केला जाईल. या विषयात उत्तीर्ण झाल्याशिवाय पदवी मिळणार नाही.
- ५) द्वितीय वर्षासाठी निवडलेले विषय तृतीय वर्षासाठी कायम राहतील .
- ६) प्रवेशाच्या वेळी निवडलेले विषय पुढे बदलता येणार नाही.

मन मोकळे असावे पण जिभ मात्र मोकळी असू नये

Commerce Faculty

F.Y.B.Com (Semester Pattern From 2019-20)

Sem-I			Sem -II		
Sr. No	Subject Code	Subject	Sr. No	Subject Code	Subject
1	112	Financial Accounting-I	1	122	Financial Accounting-II
2	113	Business Economics-I	2	123	Business Economics-II
3	114(A)	Business Mathematics and Statistics-I	3	124(A)	Business Mathematics and Statistics-II
4	115(B)	Banking & Finance-I	4	125(B)	Banking & Finance-II
5	116(C)	Marketing & Salesmanship-I	5	126(C)	Marketing & Salesmanship-II
6		Marathi	6		Marathi
7		English	7		English

S.Y.B.Com (Semester Pattern From 2020-21)

Sem -III			Sem -IV		
Sr. No.	Subject Code	Subject	Sr. No.	Subject Code	Subject
1	231	Business Communication-I	1	241	Business Communication-II
2	232	Corporate Accounting-I	2	242	Corporate Accounting-II
3	233	Business Economics(Macro)-I	3	243	Business Economics(Macro)-II
4	234	Business Management-I	4	244	Business Management-II
5	235	Elements of Company Law-I	5	245	Elements of Company Law-II
6	236(B)	Banking & Finance-I	6	246(B)	Banking & Finance-II

T.Y.B.Com (Semester Pattern From 2021-22)

Semester- V			Semester-VI		
Sr.No	Subject Code	Name of Subject	Sr.No	Subject Code	Name of Subject
1	351	Business Regulatory Framework	1	261	Business Regulatory Framework-II
2	352	Advanced Accounting – I	2	262	Advanced Accounting – II
3	353	Indian & Global Economic Development-I	3	263	Indian & Global Economic Development-II
4	354	Auditing	4	264	Taxation
5	355-B	Banking and Finance-Special Paper II	5	265	Banking and Finance-Special Paper II
6	356-B	Banking and Finance-Special Paper III	6	266	Banking and Finance-Special Paper III

When you focus on the Good.The Good gets Better!

- प्रथम वर्ष वाणिज्य १) या वर्षासाठी एकूण सात विषय घेणे आवश्यक आहे. २) अकौंटन्सी या विषयाच्या गुणांची विभागणी ३० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा, ५० गुण वार्षिक परीक्षा असे असून बाकी पाच विषयासाठी ३० गुण सत्रांत परीक्षा व ७० गुण असे राहिल.
- दिव्तीय वर्ष वाणिज्य :- १) या वर्षासाठी एकूण सहा विषय घेणे आवश्यक आहे. २) बिझिनेस कम्युनिकेशन आणि बँकिंगएंड फायनान्स विषयाच्यागुणांची विभागणी ३० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा आणि ५० गुण वार्षिक परीक्षा असे लिहून बाकी चार विषयांसाठी ३० गुण सत्रांत आणि परीक्षा आणि ७० गुण वार्षिक परीक्षा अशी राहिल.
- तृतीय वर्ष वाणिज्य - १) या वर्षासाठी एकूण सहा विषय घेणे आवश्यक आहे. AuditingTaxiation, Banking And Finance II and Banking And Finance IIIया विषयाची गुण विभागणी २० गुण सत्रांत परीक्षा, २० गुण प्रात्यक्षिक परीक्षा आणि ६० गुण वार्षिक असे बाकी तीन विषयांसाठी -२० गुण सत्रांत परीक्षा व ८० गुण वार्षिक परीक्षा असे राहिल.
- सूचना: प्रथम व दिव्तीय वर्षाकरिता २ थिअरी आणि एक प्रक्टिकल ए.टी.के.टी. ची सवलत मिळते. प्रथम वर्षाचे वरीलप्रमाणे ३ विषय राहिल्यास द्वितीय वर्षात प्रवेश मिळू शकतो. तसेच वरीलप्रमाणे ३ विषय राहिल्यास तृतीय वर्षात प्रवेश मिळू शकतो. परंतु प्रथम वर्षाचे सर्व विषय सुटल्याशिवाय तृतीय वर्षात प्रवेश मिळत नाही.

जीवन हा एक प्रवास आहे, समुद्र गाठायचा असेल तर खाच खळगे पार करावेच लागतील

Course Structure: B.Sc. Physics**F.Y.B.Sc.**

Sem I			Sem II		
Paper	Subject	Subject code	Paper	Subject	Subject code
1.PHY 111	Mechanics and Properties of Matter	71110	1.PHY 121	Heat and Thermodynamics	71210
2.PHY 112	Physics Principles and Applications	71120	2.PHY 122	Electricity and Magnetism	71220
3.PHY 113	Physics Laboratory- IA	71130	3.PHY 123	Physics Laboratory - IB	71230

S.Y.B.Sc.

Sem III			Sem IV		
Paper	Subject	Subject code	Paper	Subject	Subject code
1.PHY 231	Mathematical Methods in Physics - I	23121	1.PHY 241	Oscillations, Waves and Sound	24121
2.PHY 232	Electronics - I	23122A	2.PHY 242	Optics	24122
3.PHY 233	Physics Laboratory- 2A	23123	3.PHY 243	Physics Laboratory-2B	24123

T.Y.B.Sc.

Sem V			Sem VI		
Paper	Subject	Subject code	Paper	Subject	Subject code
1. PHY 351	Mathematical Methods in Physics - II		1.PHY 361	Solid State Physics	
2.PHY 352	Electrodynamics		2.PHY 362	Quantum Mechanics	
3.PHY 353	Classical Mechanics		3.PHY 363	Thermodynamics and Statistical Physics	
4.PHY 354	Atomic and Molecular Physics		4.PHY 364	Nuclear Physics	
5.PHY 355	Computational Physics		5.PHY 365	Electronics - II	
6.PHY 356(B)	Elements of material Science		6.PHY 366(R)	Lasers	
7.PHY 357	Physics Laboratory- 3A		7.PHY 367	Physics Laboratory- 4A	
8.PHY 358	Physics Laboratory- 3B		8.PHY 368	Physics Laboratory- 4B	
9.PHY 359	Project - I		9.PHY 369	Project -II	
10. PHY- 3510(H)	Energy Studies		10.PHY 3610(X)	Calibration Techniques	
11. PHY- 3511(K)	Physics Workshop Skill		11.PHY 3611(Z)	Instrumentation for Agriculture	

ज्ञानासाठी केलेली गुंतवणूक हि नेहमी चांगली परतावा देतो

Course Structure: B.Sc. Chemistry

F.Y.B.Sc.

Code No	Subject Sem I	Subject Code	Subject Sem II
CH-101	Physical Chemistry	CH-201	Inorganic Chemistry
CH-102	Organic Chemistry	CH-202	Analytical Chemistry
CH-103	Practical Chemistry - I	CH-203	Practical Chemistry-II

S.Y. B.Sc.

Code No	Subject Sem III	Subject Code	Subject Sem IV
CH-301	Physical And Analytical Chemistry –I	CH-401	Physical And Analytical Chemistry -II
CH-302	Inorganic and Organic Chemistry-I	CH-402	Inorganic and Organic Chemistry-II
CH-303	Practical Chemistry III	CH-403	Practical Chemistry IV

T. Y.B.Sc.

Semester	DSEC/SEC	Nature	Paper Code	Code and Title	Credits/Lectures
V	DSEC-I	Theory	CH-501	Physical Chemistry-I	Credit-2,36L
		Theory	CH-502	Analytical Chemistry-I	Credit-2,36L
		Practical	CH-503	Physical Chemistry Practical-I	Credit-2,73L
	DSEC-II	Theory	CH-504	Inorganic Chemistry-I	Credit-2,36L
		Theory	CH-505	Industrial Chemistry	Credit-2,36L
		Practical	CH-506	Inorganic Chemistry Practical-I	Credit-2,73L
	DSEC-III	Theory	CH-507	Organic Chemistry-I	Credit-2,36L
		Theory	CH-508	Chemistry of Biomolecules	Credit-2,36L
		Practical	CH-509	Organic Chemistry Practical-I	Credit-2,73L
	SEC-I	Theory	CH-510	(A) Introduction of Medicinal Chemistry OR (B) Polymer Chemistry	Credit-2,36L
SEC-II	Theory	CH-511	(A) Environmental Chemistry OR (B) Chemoinformatics	Credit-2,36L	
DSEC-IV	Theory	Theory	CH-601	Physical Chemistry-II	Credit-2,36L
		Theory	CH-602	Physical Chemistry-III	Credit-2,36L
		Practical	CH-603	Physical Chemistry Practical-II	Credit-2,73L
	DSEC-V	Theory	CH-604	Inorganic Chemistry-II	Credit-2,36L
		Theory	CH-605	Inorganic Chemistry-III	Credit-2,36L

VI		Practical	CH-606	Inorganic Chemistry Practical-II	Credit-2,73L
	DSEC-VI	Theory	CH-607	Organic Chemistry-II	Credit-2,36L
		Theory	CH-608	Organic Chemistry-III	Credit-2,36L
		Practical	CH-609	Organic Chemistry Practical-II	Credit-2,73L
	SECIII	Theory	CH-610	(A) Chemistry of Soil and Agrochemicals OR (B) Introduction of Forensic Chemistry	Credit-2,36L
SECIV	Theory	CH-611	(A) Analytical Chemistry-II OR (B) Chemistry of Cosmetics and Perfumes	Credit-2,36L	

आपले महाविद्यालय
सुंदर महाविद्यालय

संघर्ष निसर्गाचे आमंत्रण आहे जो स्वीकारतो तोच पुढे जातो.

**Course Structure: B.Sc. Mathematics
F.Y.B.Sc.**

SEMESTER I			SEMESTER I		Credit
Paper I	MT-111	Algebra	MT-121	Analytical Geometry	2
Paper II	MT-112	Calculus-I	MT-122	Calculus-II	2
Paper III	MT-113	Mathematics Practical based on MT-111 and MT-112	MT-123	Mathematics practical based on MT-121 and MT-122	1.5

S.Y.B.Sc.

SEMESTER III			SEMESTER IV		Credit
Paper I	MT-231	Calculus of Several Variable	MT-241	Linear Algebra	2
Paper II	MT-232(A)	Numerical Methods and It's Application	MT-242(A)	Vector Calculus	2
	MT-232(B)	Graph Theory	MT-242(B)	Dynamical System	2
Paper II	MT-233	Mathematics practical based on MT-231 and MT-232	MT-243	Mathematics Practical based on MT-241 and MT-242	2

All three above courses are compulsory.

- In Semester-III, select any one from MT-232(A) and MT-232(B)
- In Semester-IV, select any one from MT-242(A) and MT-242(B)

T.Y.B.Sc.

Semester-V		Semester-VI	
DSE-1A	MT351: Metric Spaces	DSE-4A	MT361: Complex Analysis
DSE-1B	MT352: Real Analysis-I	DSE-4B	MT362: Real Analysis-II
DSE-2A	MT353: Group Theory	DSE-5A	MT363: Ring Theory
DSE-2B	MT354: Ordinary Differential Equations	DSE-5B	MT364: Partial Differential Equations
Select any one out of three		Select any one out of three	
DSE-3A	MT 355(A): Operations Research MT355(B): Differential Geometry MT355(C): C-Programming	DSE-6A	MT365(A): Optimization Techniques MT365(B): Calculus of Variation and Classical Mechanics MT365(C): Financial Mathematics
Select any one out of three		Select any one out of three	
DSE-3B	MT 356(A): Machine Learning-IMT MT356(B): Number Theory MT 356(C): Laplace Transform and Fourier Series	DSE-6B	MT 366(A): Machine Learning-II MT 366(B): Computational Geometry MT366(C): Lebesgue Integration
Practical Lab		Practical Lab	

DSE-1	MT357: PracticalCourseLab-1(onMetricSpaceandRealAnalysis-I)	DSE-4	MT367: PracticalCourseLab-1 (On Complex Analysis and RealAnalysis-II)
DSE-2	MT 358: Practical Course Lab-II(on Group Theory and OrdinaryDifferential equations)	DSE-5	MT 368: Practical Course Lab-II(on Ring Theory and PartialDifferentialEquations)
DSE-3	MT359: PracticalCourseLab-III (onDSE-3Aand DSE-3B)	DSE-6	MT369: PracticalCourseLab-III (onDSE-6AandDSE-6B)
SEC-I	MT-3510: Programmingin Python-I	SEC-III	MT3610: Programming in Python-II
SEC-II	T-3511: LaTeX for ScientificWriting	SEC-IV	MT3611: MathematicsintoLaTeX

भव्य विचार हा सुगंधासारखा असतो , तो पसरावा लागत नाही, आपोआप पसरतो

Course Structure: B.Sc. Botany

F.Y.B.Sc.

Semester	Course Type	Course Code	Course Name	Credits
1	Compulsory Course	BO-111	Plant Life and Utilization-I	2
		BO-112	Plant Morphology and Anatomy	2
		BO-113	Practical Based on BO111& BO-112	1.5
II	Compulsory Course	BO-121	Plant Life and Utilization II	2
		BO-122	Principles of Plant Science	2
		BO-123	Practical Based on BO 121 & BO-122	1.5
S.Y.B.Sc.				
III	Compulsory Course	BO-231	Taxonomy of Angiosperms and Plant Ecology	2
		BO-232	Plant Physiology	2
		BO-233	Practical based on BO 231 & BO 232	2
IV	Compulsory Course	BO-241	Plant Anatomy and Embryology	2
		BO-242	Plant Biotechnology	2
		BO-243	Practical based on BO 241 & BO 242	2

T.Y.B.Sc.

Semester	Course Type	Course code	Course Name	Credits
5	Discipline Specific Elective Course	BO 351	Algae and Fungi	2
		BO 352	Archegoniate	2
		BO 353	Spermatophyta and Paleobotany	2
		BO 354	Plant Ecology	2
		BO 355	Cell and Molecular Biology	2
		BO 356	Genetics	2
		BO 357	Practical based on BO 351 & BO 352	2
		BO 358	Practical based on BO 353 & BO 354	2
		BO 359	Practical based on BO 355 & BO 356	2
	Skill Enhancement course	BO 3510	Medicinal Botany	2
BO 3511		Plant Diversity and Human Health	2	
6	Discipline Specific Elective Course	BO 361	Plant Physiology	2
		BO 362	Biochemistry	2
		BO 363	Plant Pathology	2
		BO 364	Evolution and Population genetics	2
		BO 365	Advanced Plant Biotechnology	2
		BO 366	Plant Breeding and Seed Technology	2
		BO 367	Practical based on BO 361 & BO 362	2

मोठी स्वप्न पाहणारेच मोठी स्वप्न सत्यात उतरवतात.

Course Structure: B.Sc. Zoology

Course	Course Code and Name of the Course		Credits
F.Y.B.Sc.	Semester I	Semester II	
CC	ZO - 111 Animal Diversity I	ZO-121 Animal Diversity II	2 + 2
CC	ZO - 112 Animal Ecology	ZO-122 Cell Biology	2 + 2
CC	ZO - 113 Zoology Practical	ZO-123 Zoology Practical	1.5 +1.5
S.Y.B.Sc.	SEMESTER III	SEMESTER IV	
CC	ZO - 231 Animal Diversity III	ZO - 241 Animal Diversity IV	2 + 2
CC	ZO - 232 Applied Zoology I	ZO - 242 Applied Zoology II	2 + 2
CC	ZO - 233 Zoology Practical	ZO - 243 Zoology Practical	2 + 2
AECC	EVS 231- Environment Awareness	EVA 241- Environment Awareness	2 + 2
AECC	LA 231 - English/Marathi	LA 241 - English /Marathi	2 + 2
T.Y.B.Sc.	SEMESTER V	SEMESTER VI	
DSEC	ZO-351 - Pest Management	ZO-361 - Medical & Forensic Zoology	2+2
DSEC	ZO-352 - Histology	ZO-362 - Animal Physiology	2+2
DSEC	ZO-353 - Biological Chemistry	ZO-363 - Molecular Biology	2+2
DSEC	ZO-354 - Genetics	ZO-364 - Entomology	2+2
DSEC	ZO-355 - Developmental Biology	ZO-365 - Techniques in Biology	2+2
DSEC	ZO-356 - Parasitology	ZO-366 - Evolutionary Biology	2+2
DSEC	ZO-357 - Zoology Practical-1	ZO-367 - Zoology Practical-1	2+2
DSEC	ZO-358 - Zoology Practical-2	ZO-368 - Zoology Practical-2	2+2
DSEC	ZO-359 - Zoology Practical-3	ZO-369 - Zoology Practical-3	2+2
SEC	ZO-3510 - Aquarium Management	ZO-3610 - Environmental Impact Assessment	2+2
SEC	ZO-3511 - Poultry Management	ZO-3611 - Project	2+2

शांत स्वभावाचा माणस हा कधीही कमजोर नसतो.

B.Sc. Computer Science

The college has started the B.Sc. Degree course in computer Science on No Grant basis. The college has all requisite infrastructural facilities like well-equipped Computer Laboratory, Electronic Science and Statistic Laboratories and experienced teaching faculty.

- **Objective:** Specially designed course for the student wanting to make career in computers. The course covers all aspects right from fundamentals of computers to database system & Software Development Skills.
- **Eligibility:** a) (10+2) or its equivalent examination with English and Mathematics. B) Three years Diploma course after S.S.C. of Board conducted by Govt. of Maharashtra or its equivalents.
- **Future Prospects:** Students can pursue further studies in M.Sc.(Comp. Sci.) or MCA (Sci.), MCA, MCH, MBA and follow it up by research or take up jobs as trainee programmers with a bright future ahead.
- **Job Opportunities:** Placement in various industries B) B.Sc. graduates begin their career as junior programmers, systems etc. Students may prefer to go for higher studies. C) Application areas include transaction processing (Such as banking, Stock exchange, order processing) simulations, database management E-commerce, design support & data communication)

Course Structure

F.Y.B.Sc. Computer Science

Semester I (Total credits=22)

Course Type	Paper Code	Subject
CC-I	CS-111	Problem Solving using Computer and 'C' Programming
	CS-112	Database Management Systems
	CS-113	Practical Course based on CS 101 and CS 102
CC-II*		Mathematics -I, II and III
CC-III*		Electronics – I, II and III
CC-IV*		Statistics – I, II and III

Semester II (Total credits=22)

Course Type	Paper Code	Subject
CC-V	CS-121	Advanced 'C' Programming
	CS-122	Relational Database Management System
	CS-123	Practical course based on CS201 and CS202
CC-VI*		Mathematics -I, II and III
CC-VII*		Electronics – I, II and III
CC-VIII*		Statistics – I, II and III

फक्त तुम्ही आणि तुम्हीच स्वतःची सद्यस्थिती बदलू शकता, दुसऱ्या कोणावरही हि जबाबदारी ठकलू नका

**S.Y. B.Sc. Computer Science
Semester III (Total credits=22)**

Course Type	Paper Code	Subject
CC-IX	CS-231	Data Structures and Algorithms-I
	CS-232	Software Engineering
	CS-233	Practical Course based on CS301
CC-X*		Mathematics -I, II and III
CC-XI*		Electronics – I, II and III
AECC-I*		Environment Science-I
AECC-II*		Language Communication -I

Semester IV (Total credits=22)

Course Type	Paper Code	Subject
CC-XII	CS-241	Data Structures and Algorithms-II
	CS-242	Relational Database Management System
	CS-243	Practical course based on CS201 and CS202
CC-XIII*		Mathematics -I, II and III
CC-XIV*		Electronics – I, II and III
AECC-III*		Environment Science-I
AECC-IV*		Language Communication -I

श्रीमंताचे बंगले चांगले असतात पण म्हणून कोणी आपल्या झोपड्या पाडत नाही.

**T.Y.B.Sc.(Computer Science)
Semester V (Total Credits=22)**

Course type	Paper Code	Paper Title	Credits		Evaluation		
			T	P	CA	UA	TOTAL
DSEC-I	CS-351	Operating Systems-I	2		15	35	50
	CS-352	Computer Networks-II	2		15	35	50
	CS-357	Practical course based on CS 351		2	15	35	50
DSEC-II	CS-353	Web Technologies-I	2		15	35	50
	CS-354	Foundations of Data Science	2		15	35	50
	CS-358	Practical course based on CS 353 and CS 354		2	15	35	50
DSEC -III	CS-355	Object Oriented Programming using Java-I	2		15	35	50
	CS-356	Theoretical Computer Science	2		15	35	50
	CS-359	Practical Course based on CS 355		2	15	35	50
SECC -I	CS-3510	Python Programming	2	0	15	35	50
SECC-II	CS-3511	Blockchain Technology	2	0	15	35	50

Semester VI (Total Credits=22)

Course type	Paper Code	Paper Title	Credits		Evaluation		
			T	P	CA	UA	TOTAL
DSEC-I	CS-361	Operating Systems- II	2		15	35	50
	CS-362	Software Testing	2		15	35	50
	CS-367	Practical course based on CS 361		2	15	35	50
DSEC-II	CS-363	Web Technologies-II	2		15	35	50
	CS-364	Data Analytics	2		15	35	50
	CS-368	Practical course based on CS 363 and CS 364		2	15	35	50
DSEC -III	CS-365	Object Oriented Programming using Java-II	2		15	35	50
	CS-366	Compiler Construction	2		15	35	50
	CS-369	Practical Course based on CS 365		2	15	35	50
SECC-III	CS-3610	Software Testing Tools	2	0	15	35	50
SECC-IV	CS-3611	Project	2	0	15	35	50

आवड आणि आत्मविश्वास असेल तरच कुठलीही गोष्ट अवघड नसते.

Department of BBA (CA) (CA)

Department of Computer Applications

Bachelor of Business Administration (Computer Application)

1. Name of Programme: Bachelor of Business Administration (Computer Application)

2. Introduction:

The degree shall be titled as Bachelor of Business Administration (B.B.A.) (Computer Application) under the Faculty of Commerce and Management. First Year B.B.A.(CA) choice based credit system is implemented w.e.f. the academic year 2019-2020 , Second Year B.B.A.(CA) II will be implement w.e.f. 2020-2021 and Third Year B.B.A.(CA) III w.e.f. 2021-2022.

3. Programme Objectives:

- To produce skill oriented human resource.
- To import practical skills among students.
- To make industry ready resource.
- To bring the spirit of entrepreneurship.

4. Programme Structure:

- The Programme is of a Three Year (Six semesters) Full Time Degree Programme.
- The programme shall be based on credit system comprising 132 credits.

5. Eligibility for Admission:

- A candidate is eligible for admission to the Degree in Bachelor of Business Administration – Computer Application after passing 12th Std. examination (H.S.C. 10 +2) from any stream with English as passing subject and has secured 40% marks at 12th std.

- Three Years Diploma after S.S.C. i.e. 10th Standard of Board of Technical Education conducted by Government of Maharashtra or its equivalent.

- Two Years Diploma in Pharmacy after H.S.C. of Board of Technical Education conducted by Government of Maharashtra or its equivalent.

- MCVC

6. Medium of Instruction: English

7. Award of Credits:

- Each course having 3 credits shall be evaluated out of 100 marks and student should secure at least 40 marks to earn full credits of that course.

- Each course with 2 credits for SEM-I & Sem-II, Sem-V & Sem-VI is divided in theory (50%) & practical (50%) and for SEM- III; IV there will be project work for students. For all practical and project there will be university evaluation. For SEM-I, II, V&VI (30%Internal & 70%Extrenal) is the pattern of evaluation.

- GPA shall be calculated based on the marks obtained in the respective subject provided that student should have obtained credits for that course.

8. Evaluation Pattern:

- Each course carrying 100 marks shall be evaluated with Continuous Assessment (CA) and University Evaluation (UE) mechanism. Continuous assessment shall be of 30 marks while University Evaluation shall be of 70 marks. To pass in the course, a student has to secure minimum 40 marks provided that he should secure minimum 28 marks in University Evaluation (UE).

- CA shall be based on internal tests (minimum 2 for 20 marks). In addition, for remaining 10 marks a teacher may assign various activities such as home assignments, 3 tutorials, seminars, presentations, group discussion etc., to the students and evaluate accordingly.

9. Method of Evaluation and Evaluation Criteria: -

1. Internal Assessment 30 marks for all theory related subjects
2. Practical and Project will be evaluated separately
3. SPPU - Examination will be 70 marks

1. Instructions for teachers for internal evaluation for 30 Marks - The purpose of internal evaluation is to assess the depth of knowledge, understanding and awareness. For this purpose a teacher is expected to use different evaluation methods in order to have rational and objective assessment of the learners and available resources.

- The class work will carry 30 marks in each course. Internal Evaluation includes continuous evaluation of a student by adopting variety of techniques such as Assignments, Presentation, Internal examination, Group Discussions, Projects etc.

- There shall be four small projects /Tutorials for internal evaluation as compulsory part of assessment (Semester I, II, III and IV).

2. Project Examination For course on Practical and Project work as per the regular practice there will be Written Report and viva presentation of 100 marks at SPPU level.

3. External Examination: - There will be written Examination of 70 marks and 3 hrs. duration for every course at the end of each Semester. Setting of Question Papers (Applicable to theory subjects)

1. A candidate shall have to answer the questions in all the subjects in English only.

2. Question papers shall be framed so as to ensure that no part of the syllabus is left out of study by a candidate.

3. Question paper shall be balanced in respect of various topics outlined in the syllabus.

4. The question papers shall have a combination of long, short answer and MCQ type questions.

Goodwill is an intangible asset.

BBA-CA Degree Structure			
FYBBA-CA			
Semester I		Semester II	
Subject Code	Title of the Paper	Subject Code	Title of the Paper
CA-101	Business Communication	CA-201	Organization Behaviour & Human Resource Management
CA-102	Principles of Management	CA-202	Financial Accounting
CA-103	C Language	CA-203	Business Mathematics
CA-104	Database Management System	CA-204	Relational database
CA-105	Statistics	CA-205	Web Technology HTML-JS-CSS
CA-106	Computer Laboratory Based on 103 &104	CA-206	Computer Laboratory Based on 204 & 205
107	Add-On (PPA)	207	Add-On (Advance C)
SYBBA-CA			
Semester III		Semester IV	
CA-301	Digital Marketing	CA-401	Networking
CA-302	Data Structure	CA-402	Object Oriented Concepts Through CPP
CA-303	Software Engineering	CA-403	Operating System
CA-304	Angular JS Or	CA-404	NODE JS Or
CA-304	PHP	CA-404	Advance PHP
CA-305	Big data Or	CA-405	Project
CA-305	Block chain	CA-406	Computer Laboratory Based on 402,404

CA-306	Computer Laboratory Based on 302 , 304 and 305	407	Add on (JQuery)
TYBBA-CA			
Semester V		Semester VI	
CA-501	Cyber Security	CA-601	Recent Trends in Information Technology
CA-502	OOSE	CA-602	Software Testing
CA-503	Core Java	CA-603	Advanced Java
CA-504	Mongo DB Or	CA-604	Android Programming Or
CA-504	Python	CA-604	Dot Net framework
CA-505	Project	CA-605	Project
CA-506	Computer Laboratory Based on 503 and 504	CA-606	Computer Laboratory Based on 603 and 604
507	Add on (IOT)	607	Add on (Soft Skills Training)

संयम हेच खरे औषध.

Department of Skill Development
Bachelor of Vocation (B.Voc.) in Renewable Energy Technology and
Management / Course (Structure)

SEM	SUB-CODE	SUBJECT NAME
		Theory Component
1	RET-1-1	Introduction to Renewable Energy Sources
1	RET-1-2	Basics Electronics
1	RET-1-3	Basic Mechanical Engineering
		Skill Component
1	RET-1-4	Practical-I (Life Skills an ware Tools) Based on Theory
1	RET-1-5	Practical-II(Based on Theory) on Job Training
		TOTAL
		Theory Component
2	RET-2-1	Sustainable Development and Energy
2	RET-2-2	Applications of Solar Energy
2	RET-2-3	Bio-Energy
		Skill Component
2	REP-2-4	Practical-III (Industrial Training & Field Work)
2	REP-2-5	Practical-IV(Based on Theory)
		TOTAL
		Theory Component
3	RET-3-1	Soft Skills and Communication
3	RET-3-2	Wind Energy
3	RET-3-3	Solar Cell Technology & Its Applications
		Skill Component
3	REP-3-4	Practical-V (Based on Soft Skills and Communication)
3	REP-3-5	Practical-VI(Based on Theory)
		TOTAL
		Theory Component
4	RET-4-1	Components of Photovoltaic Systems
4	RET-4-2	Solar Photovoltaic Systems: Design & Integration
4	RET-4-3	Solar Photovoltaic Systems : Installation & Maintenance
		Skill Component
4	REP-4-4	Practical – VII (Industrial training & Field Work)
4	REP-4-5	Practical – VIII (Based on Theory)
		TOTAL
		Theory Component
5	RET-5-1	Roof Top & Grid Connected PV System
5	RET-5-2	Net Metering Concept & Government Policies
5	RET-5-3	Introduction to PV Software's
		Skill Component
5	REP-5-4	Practical – IX (Based on Core & Professional Skills)
5	REP-5-5	Practical – X (Based on Theory)
		Theory Component
6	RET-6-1	Operation and Maintenance
6	RET-6-2	Feasibility Report
6	RET-6-3	Entrepreneurship Skills

		Skill Component
6	REP-6-4	Practical – XI (Industrial Training)
6	REP-6-5	Practical – X (Based on Theory)
		TOTAL

Department of Skill Development
Bachelor of Vocation (B.Voc.) in Software Development(Course Structure)

SEM	SUB-CODE	SUBJECT NAME
		Theory Component
1	BVSWC 101	IT Foundation and Programming Concepts
1	BVSWC 102	Web Designing
1	BVSWC 103	Programming in C
1	BVSWC 104	Operating System (OS)
		Skill Component
1	BVSWC 105	Web Designing Lab
1	BVSWC 106	C programming Lab
1	BVSWC 107	On Job Training
		Theory Component
2	BVSWC 201	Data Structures
2	BVSWC 202	Concept of Data Mining
2	BVSWC 203	OOPs with Java
2	BVSWC 204	Multimedia Tools and Applications
		Skill Component
2	BVSWC 205	Data structure Lab
2	BVSWC 206	Java Lab
2	BVSWC 207	On Job Training
		Theory Component
3	BVSWC 301	Linux Operating System-Operations and Management
3	BVSWC 302	Software Engineering
3	BVSWC 303	Web Development using PHP
3	BVSWC 304	Windows development Fundamentals
		Skill Component
3	BVSWC 305	Web Development using PHP Lab
3	BVSWC 306	Windows development Fundamentals Lab
3	BVSWC 307	On Job Training
		Theory Component
4	BVSWC 401	Software Testing and Project Management
4	BVSWC 402	Android Application Development
4	BVSWC 403	Windows configuration and server Administration
4	BVSWC 404	Management Information Systems
		Skill Development
4	BVSWC 405	Android Application Development Lab
4	BVSWC 406	MIS Lab
	BVSWC 407	On Job training
		Theory Component
5	BVSWC 501	System Programming and Operating System
5	BVSWC 502	Core JAVA
5	BVSWC 503	C#. NET
	BVSWC 504	Python
		Skill Component

5	BVSWC 505	Practical – I: Core JAVA
5	BVSWC 506	Practical – II: C#. NET
5	BVSWC 507	Practical -III: Python
		Theory Component
6	BVSWC 601	Artificielligence
6	BVSWC 602	Advance JAVA
6	BVSWC 603	ASP.NET
6	BVSWC 604	Android Programming
		Skill Component
6	BVSWC 607	Practical – I Advance JAVA
6	BVSWC 608	Practical – II:ASP.NET
6	BVSWC 609	Practical -III: Android Programming
		TOTAL

‘प्रभावी’ चांगला असण्यापेक्षा ‘स्वभाव’ चांगला असणे महत्त्वाचे आहे.

एम. ए. (मराठी) २०१९ पॅटर्न

Sr. No.	Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
1.	M.A-I Sem I	मराठी	MAR501MJ	अर्वाचीन मराठी साहित्याचा इतिहास
		मराठी	MAR502 MJ	ऐतिहासिक भाषा विज्ञान
		मराठी	MAR503 MJ	प्रशासनिक लेखन कौशल्ये
		मराठी	MAR503 MJ	प्रशासनिक लेखन कौशल्ये:प्रात्यक्षिके
			MAR504 MJ	प्रकाशन व्यवहार आणि ग्रंथनिर्मिती प्रक्रिया
			MAR510 MJ	साहित्य प्रवाहाचा अभ्यास : दलित साहित्य आणि ग्रामीण साहित्य
			MAR510 MJ	साहित्य प्रवाहाचा अभ्यास : दलित साहित्य आणि ग्रामीण साहित्य: प्रात्यक्षिक
			MAR541 RM	संशोधन पद्धती
			MAR541RM	संशोधन पद्धती: प्रात्यक्षिक
2.	M.A-I Sem II	मराठी	MAR551MJ	प्राचीन मराठी साहित्याचा इतिहास(१९२०ते २०१०)
		मराठी	MAR552 MJ	समाजभाषा विज्ञान
		मराठी	MAR553 MJ	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये
		मराठी	MAR553 MJ	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये: प्रात्यक्षिक
		मराठी	MAR554 MJ	नियतकालिकांचे स्वरूप आणि संपादन
			MAR560 MJ	साहित्य प्रवाहांचा अभ्यास: आदिवासी आणि स्त्रीवादी साहित्य
			MAR560 MJ	साहित्य प्रवाहांचा अभ्यास: आदिवासी आणि स्त्रीवादी साहित्य: प्रात्यक्षिक
			MAR581OJT	व्यावसायिक प्रशिक्षण
3.	M.A-II Sem III	मराठी	30401	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये१भाग :
		मराठी	30402	साहित्य समीक्षा
		मराठी	30403	नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास भाग १
		मराठी	30404	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य भाग १
4.	M.A-II Sem IV	मराठी	40401	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये२भाग :
		मराठी	40402	साहित्य संशोधन
		मराठी	40403	नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास भाग २
		मराठी	40404	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य २भाग :

मोठ्या व्यक्ती संधी मिळाली नाही अशी तक्रार कधीच करत नाहीत.

पदव्युत्तर विभाग

एम. ए. (हिंदी)

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक
1	एम.ए. I	I	HIN 501MJ	भाषा विज्ञान
			HIN 502MJ	प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य
			HIN 503MJ	हिंदी कहानी साहित्य
			HIN 510MJ	हिंदी व्यावहारिक व्याकरण
			HIN 512MJ	हिंदी नाटक और रंगमंच
			HIN 541RM	शोध प्रविधि
		II	HIN 551MJ	भारतीय एवं पाश्चात्य काव्यशास्त्र
			HIN 552MJ	भारतीय लोकसाहित्य
			HIN 553MJ	हिंदी उपन्यास साहित्य
			HIN 554MJ	हिंदी आलोचना
			HIN 561MJ	आधुनिक हिंदी कविता
			HIN 581OJT	On Job Training
5	एम.ए. II	III	30501	आधुनिक काव्य
			30502	भाषा विज्ञान
			30503	हिंदी साहित्य का इतिहास- (आदिकाल, भक्तिकाल, रीतिकाल)
			30505	संचार माध्यम : सिद्धान्त और स्वरूप
			40501	आधुनिक कविता
		IV	40502	हिंदी भाषा का विकास
			40503	हिंदी साहित्य का इतिहास- आधुनिक काल
			40504	भारतीय लोक साहित्य

पदव्युत्तर विभाग
एम. ए. (अर्थशास्त्र)

अ.क्र.	वर्ग	सेमिस्टर	विषयाचा कोड	पेपरचे शीर्षक
1	एम.ए.1	I	ECO 501MJ	Micro Economic Analysis I
			ECO 502MJ	Public Finance I
			ECO 503MJ	International Economics I
			ECO 504MJ	Modern Banking
			ECO 511MJ	Agricultural Economics
			ECO 530RM	Research Methodology
			II	ECO 551MJ
		ECO 552MJ		Public Finance
		ECO 553MJ		International Economics II
			ECO 561MJ	Industrial Economics
			ECO 581OJT	On Job Training

पदव्युत्तर विभाग

एम. ए. (ENGLISH)

Sr. No.	Class	Semester	Course Code.	Course Name
1	M.A.I	I	ENG501MJ	Background Of English Liturature
			ENG502MJ	English Literature-1 (The Renaissance Period And The Neoclassical Period)
			ENG503MJ	Advanced Studies In English Literature
			ENG504MJ	Literary Criticism And Theory
			ENG510MJ	Indian Writing In English Translation
			ENG541RM	Research Methodology
		II	ENG551MJ	Backgroung To English Literature
			ENG552MJ	English Literature-1 9 Renaissance Period And The Neoclassical Period)
			ENG553MJ	Advanced Studies In English Languages
			ENG554MJ	Literary Criticism And Theory
	ENG561MJ	Applied Linguistic II		
	ENG581OJT	On Job Training		

M.A. English

Class	Subject	Title of the Paper	SEM III	SEM IV
MA Part II (2019 Credit Pattern)	Cyber Security	Cyber Security	30092	40092
	Skill Development	Skill Development	30094	40094
	3.1 & 4.1	Indian Writing in English	30601	40601
	3.3 & 4.3	Cultural Studies	30603	40603
	3.7 & 4.7	Pragmatics and Digital Humanities	30607	40607
		World Literature in English	30608	40608

वेळे इतकी किंमती आणि मौल्यवान गोष्ट कोणतीही नाही.

M.Com

Subject (With Credit System)(2019pattern)

M.Com Part-I

Semester – I

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	CB523MJ	Central Banking
02	IE502MJ	Industrial Economics
03	LF525MJ	Legal Framework Of Banking
04	MA501MJ	Management Accounting
05	RM529MJ	Research Methodology
06	UB524MJ	Universal Banking

Semester – II

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	FA551MJ	Financial Analysis & Control
02	FP578MJT	Field Project
03	LP571MJ	Banking Law & Practices
04	MP573MJ	Monetary Policy
05	PS572MJ	Banking Product & Services
06	ST552MJ	Stategic Management

Semester – III

M.Com Part II

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	301	Business Finance
02	302A	Research Methodology
03	315	Sep. Paper-V Foreign Exchange
04	316	Sep. Paper-VI International Finance

Semester – IV

Sr. No.	Subject Code	Subject
01	401	Capital Market & Financial Services
02	402 A	Global Industrial Environment
03	415	Sep. Paper-VII Recent Advances in Banking & Finance
04	416	Sep. Paper-VIII Project work in Banking & Finance

Please Note:

- Banking Finance is offered as a special special Subject for Course
- Two Parts are involved in Course.
- Project Work is Compulsory in IV Sem.

बाह्य सौंदर्यपेक्षा अंतर्गत सौंदर्य जास्त मोलाच असत

M.A./M. Sc. Geography Syllabus

**Department of Geography
New Syllabus Academic Year -2023-24**

MA/M.Sc.-I

Sr. No	Semester	Course Code	Title
1	I	GEO501	Fundamental Of Geomorphology
2		GEO502	Fundamental Of Climatology
3		GEO503	Fundamentals Of Economic Geography
4		GEO504	Fundamental Of Population and Settlement Geography
		GEO506	Practicals In Physical Geography
5		GEO507	Practicals In Human Geography
1	II	GEO551(C) MJ	Agricultural Geography
2		GEO552(C) MJ	Practicals In Agricultural Geography
3		GEO553MJ	Geographical Thought
4		GEO554 (C) MJ	Geography Of Development
5		GEO55(C) MJP	Practicals in Geography Of Development
6		GEO560 MJ	Introduction To Remote Sensing
		GEO561MJP	Practicals InRemote Sensing
		GEO581OJT	On Job Training

MA/M.Sc.-II

Sr. No	Semester	Course Code	Title
1	III	GG-UT-235	Geoinformatics-II
2		GG-UT-236	Geographical Thoughts
3		GG-UT-239	Geography of Rural Development
4		GG-DT-243	Watershed Management
5		GG-DP-244	Practical in Multivariate Statistics
6		GG-UP-247	Practical in Economic Geography
1	IV	GG-UT-249	Geography of India
2		GG-UT-250	Oceanography
3		GG-UT-251	Research Methodology
4		GG-DT-255	Regional Planning
5		GG-DP-256	Practical in Watershed Analysis
6		GG-UP-258	Dissertation/Research Project

भव्य विचार हा सुगंधासारखा असतो, तो पसरावा लागत नाही

M. Sc. Chemistry Semester Courses

**Part I
Analytical**

Structure of the Course:

Basic structure/pattern(Framework) of the proposed postgraduate syllabus for the two year integrated course leading to M.Sc.(Chemistry)in the colleges affiliated to Savitribai Phule Pune University

Semester – I

Sr. No.	Paper No.	Subject Title of the Course
1	CHE501MJ	Physical Chemistry -I
2	CHE502MJ	Inorganic Chemistry -I
3	CHE504MJP	Physical Chemistry Practical -I
4	CHE505MJP	Inorganic Chemistry Practical -I
5	CHE506MJP	Organic Chemistry Practical I
6	CHE50(C)MJ	Analytical Chemistry
7	CHE508MJ	Research Methodology
8	CHEPIA503MJ	Organic Chemistry -I

Semester-II

1	CHE551MJ	Physical Chemistry -II
2	CHE552MJ	Inorganic Chemistry -II
3	CHE554MJP	Physical Chemistry Practical -II
4	CHE555MJP	Inorganic Chemistry Practical -II
5	CHE560MJP	Organic Chemistry Practical II
6	CHE581MJ	On Job Training/Internship
7	CHEPIA553 MJ	Organic Chemistry-II
8	CHEPIA561(D)MJ	Pericyclic Reactions And Photochemistry

s

Analytical Chemistry

To be Implemented from Academic Year 2020-21

Sr. No.	Paper No. & Code	Course Name	Credit
Semester –III			
1	CHA-390	Electrochemical and Thermogravimetric Methods of Chemical analysis	4
2	CHA-391	Analytical Methods Development and Extraction Techniques	4
3	CHA-392	Advanced Chromatographic Methods of Chemical Analysis	4
4	Theory CHA-393	CBOP-3,CHA-393;A)Bioanalytical Chemistry Or CBOP-3,CHA-393:B) Analysis of Food and Controlled Substances	
5	CHA-394	Practical I: Basics of Instrumental Methods of Chemical Analysis	
Semester -IV			
6	CHA-490	Advanced Analytical Spectroscopic Techniques	4
7	CHA-491	Chemical Methods of Pharmaceuticals Analysis	4
8	Theory CHA-492	CBOP-4:A)Laboratory Automation and Environmental Analytical Chemistry OR CBOP-4:B) Analytical Chemistry of agriculture, polymer and Detergents	4 4
9	Practical CHA-493	Practical III: CBOP-5:A) Optional Analytical Chemistry Practical OR CBOP-5:B-Project	4
10	CHA-494	Practical II: Applied Analytical Chemistry Practical	4

s

Part I Organic Chemistry

Structure of the Course:

Basic structure/pattern(Framework) of the proposed postgraduate syllabus for the two year integrated course leading to M.Sc.(Chemistry)in the colleges affiliated to Savitribai Phule Pune University

Semester – I

Sr. No.	Paper No.	Subject Title of the Course
1	CHE501MJ	Physical Chemistry -I
2	CHE503MJ	Organic Chemistry -I
3	CHEOD502MJ	Inorganic Chemistry -I
4	CHE504MJP	Physical Chemistry Practical -I
5	CHE505MJP	Inorganic Chemistry Practical -I
6	CHE506MJP	Organic Chemistry Practical I
7	CHE507(C)MJ	Analytical Chemistry
8	CHE508MJ	Research Methodology

Semester-II

1	CHE552MJ	Inorganic Chemistry -II
2	CHE553MJ	Organic Chemistry -II
3	CHE554MJP	Physical Chemistry Practical -II
4	CHE555MJP	Inorganic Chemistry Practical -II
5	CHE560MJP	Organic Chemistry Practical II
6	CHE581MJ	On Job Training/Internship
7	CHEOD551 MJ	Physical Chemistry-II
	CHEOD561(D)MJ	Nuclear And Radiation Chemistry

M.Sc. (II) Organic Chemistry Course Structure		
Sr. No	Paper No. & Course Code	Course Name Semester III
1	CHO-350	Organic Reaction Mechanism and Biogenesis
2	CHO-351	Structure Determination of Organic Compounds by Spectroscopic Methods
3	CHO-352	Stereochemistry and Asymmetric Synthesis of Organic Compounds
4	CHO-353	CHO-353-A) Protection-De-protection, Chiron approach and Carbohydrate Chemistry
		Or
		CHO-353B) Designing Organic Syntheses and Heterocyclic Chemistry
5	CHO-354	Practical I: Solvent Free Organic Synthesis
Semester IV		
6	CHO-450	Chemistry of Natural Products
7	CHO-451	Organometallic Reagents in Organic Synthesis
8	CHO-452 Theory	CHO-452A) Medicinal Chemistry CHO-452B) Applied Organic Chemistry
9	CHO-453 Practical	Practical III: Select any two Sections
		Section-I: Ternary Mixture Separation
		Section-I: Carbohydrates Synthesis and Isolation of Natural Products
		Section-I: Project/Industrial Training/Internships/Summer Project
10	CHO-454	Practical II: Convergent and Divergent Organic Syntheses.

जे चांगले काम करतात तेच जिवंत आहेत असे समजावे

M. Sc. Physics Semester Courses

Semester I		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY501MJ	Mathematical Methods Of Physics
2	PHY502MJ	Statistical Physics
3	PHY503MJ	Classical Physics
4	PHY504MJ	Quantum Physics
5	PHY505MJP	Basic Physics Laboratory-I (BPL-I)
6	PHY512MJ	Space Wheather
7	PHY541MN	Research Methodology
8	PHY541MNP	Research Methodology
Semester II		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHY551MJ	Solid State Physics
2	PHY552MJ	ElectroDynamics
3	PHY553MJ	Atomic And Molecular Physics
4	PHY554MJ	Basic Electronics
5	PHY555MJP	Basic Physics Laboratory – II (BPL-II)
6	PHY564MJ	Laser Physics
7	PHY564MJP	Laser Physics
8	PHY581OJT	On Job Training
Semester III		
Sr.No.	Course Code	sCourse Name
1	PHCT- 231	Statistical Mechanics
2	PHCT- 232	Solid State Physics
3	PHCT- 233	Experimental Techniques in Physics - I
4	PHOT & OP- 234 (I)	Material Science-I
5	PHCP-235	Physics Laboratory - III
Semester IV		
Sr.No.	Course Code	Course Name
1	PHCT -241	Nuclear Physics
2	PHCT- 242	Experimental Techniques in Physics-II
3	PHOT & OP- 243 (B)	Physics of Nanomaterials
4	PHOT & OP- 244 (I)	Electronics Instrumentation – II
5	PHCP-245	Project

दुःख गरुडाच्या पावलांना येत आणि मुंगीच्या पावलानी जातं.

Department of Mathematics

Course Structure

M.Sc. Part-I Mathematics

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	MTS-501MJ	Linear Algebra
2	MTS-502MJP	Practical based On Linear Algebra
3	MTS-503MJ	Group Theory
4	MTS-504MJ	Ordinary Differential Equations
5	MTS-505MJP	Programing With Python
6	MTS-506(C)MJ	Combinatorics
7	MTS-506(C)MJ	Practical based On Combinatorics
8	MTS-507MJ	Research Methodology
9	MTS-507MJP	Research Methodology

SEM _ II

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	MTS-551MJ	Topology
2	MTS-552MJP	Practical based On Topology
3	MTS-553MJ	Ring Theory
4	MTS-554MJ	Advanced Calculus
5	MTS-555MJP	Data Science
6	MTS-556(B)MJ	Dynamical System
7	MTS-557(B)MJP	Practical based On Dynamical System
8	MTS-581MJP	On Job TrainingOR &#160,Field Project

M.Sc. Part-II Mathematics

Sr. No.	Courses	
	Semester III	Semester IV
1	MTUT111:Linear Algebra	MTUT41:Fourier Series and Boundary Value Problems
2	MTUT131:Functional Analysis	MTUT142:Differential Geometry
3	MTUT132:Field Theory	MTUT143: Programming with Python
Optional Course(ANY TWO)		
4	MTUTO131:Discrete Mathematics	MTUTO144:Number Theory
5	MTUTO135:Mechanics	MTUTO145:Algebraic Topology
6	MTUTO136:Advanced Complex Analysis	MTUTO146:Representation Theory of Finite Groups
7	MTUTIO137:Intergral Equations	MTUTIO147:Coding Theory
8	MTUTO138:Differential Manifolds	MTUTO148:Probability and Statistics
9	MTUTO139:Students can choose one course from Swayam/NPTEL/E-Pathashalaetc, if interested	MTUTO149:Students can choose one course from Swayam/NPTEL/E-Pathashalaetc, if interested

The theory and practical examination will be as per University rules and regulations.

मेणबत्ती स्वतः जळते व त्यावेळी इतरांना प्रकाश देते.

Department of Botany

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	BOT501MJ	Plant Taxonomy-I (Algae and Fungi)
2	BOT502MJ	Plant Taxonomy-II(Bryophytes and Pteridophytes)
3	BOT503MJ	Plant Physiology
4	BOT504MJ	Plant Biochemistry
5	BOT505MJ	Green Belt and Green Credit
6	BOT506MJP	Practical Based On BOT 501 MJ and BOT502MJ
7	BOT507MJP	Practical Based On BOT 503 MJ and BOT504MJ
8	BOT511MJ	Post-Harvest Technology Of Commercial Crops
9	BOT516MJP	Practical Based On BOT 511 MJ
10	BOT541MN	Research Methodology In Plant Sciences
11	BOT542MNP	Practical Based On BOT 541 MN

SEM _ II

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	BOT551MJ	Plant Taxonomy-III(Paleobotany And Gymnosperms)
2	BOT552MJ	Taxonomy Of Angiosperms
3	BOT553MJ	Cytogenetics And Plant Breeding
4	BOT554MJ	Molecular Biology
5	BOT555MJ	Pharmacognosy
6	BOT556MJP	Practical Based On BOT 551 MJ and Bot 552MJ
7	BOT557MJP	Practical Based On BOT 553 MJ and Bot 554MJ
8	BOT561MJ	Post-Harvest Technology Of NTPF (NON-TIMBER FOREST PRODUCTS)
9	BOT566MJP	Practical Based On BOT 561MJ
10	BOT581OJT/FP	On Job Training /Internship/Field Project Work In Industry Or Research Institute

M.Sc. II

Semester	Course Type	Course Code	Course Name	Credits
III	Core Compulsory Theory Paper	BOUT231	Botany Theory Paper1 Computational Botany	4
		BOUT 232	Botany Theory Paper2-Development Botany	4
		BOUT 233	Botany Theory Paper3- Plant Physiology	4
	Choice Based Optional Paper	BODT234	Botany Theory Paper4- a)Mycology b)Angiosperm Taxonomy c)Ecology d)Plant Biotechnology e)Genetics and Plant breeding f)Seed science	2
		BODP 234	Botany Practical Paperbased on BODT234	2
	Core Compulsory Practical Paper	BOUP 235	Botany Practical Paper based on BOUT 231,BOUT 232 and BOUT233	4
IV	Core Compulsory Theory Paper	BOUT241	Botany Theory Paper1 – Botanical Techniques	4
		BOT 242	Botany Theory Paper2-Ecology	4
	Choice Based Optional Paper	BODT243 (Any One)	Botany Theory Paper3- a)Applied Mycology b)Advanced Medicinal Botany c)Physiology d)Industrial Biotechnology e)Seed Technology	2
		BODP 243	Botany Practical Paper4-Based on BODT 243	2
		BODT 244 (Any One)	Botany Theory Paper 4 a)Plant Tissue Culture Technology b)Herbal Technology c)Research Methodology	2
		BODP 244	Botany Practical Paper based on BODT 244 Or PG Dissertation based on BODT 244 a, or BODT 244 b or BODT 244 c.	2
	Core Compulsory Practical Paper	BOUP245	Botany Practical Paper based on BOUT241,BOUT 242	4

Department of Computer Science

Course Structure

M.Sc. Part-I Computer Science

Sr. No.	SEM-I	
	Course Code	Course Name
1	Cs-501MJ	Advanced Operating System
2	Cs-502MJ	Artificial Intelligence
3	Cs-503MJ	Principle Of Programming Languages
4	Cs-504MJP	Lab Course On CS-501MJ
5	Cs-505MJP	Lab Course On CS-502MJ
6	Cs-512MJ	Cloud Computing
7	Cs-513MJP	Lab Course On CS-512-MJ
8	Cs-531RM	Research Methodology

SEM _ II

Sr. No.	SEM-II	
	Course Code	Course Name
1	CS-551MJ	Design And Analysis Of Algorithms
2	CS-552MJ	Mobile App Development Technologies
3	CS-553MJ	Software Project Management
4	CS-554MJP	Lab Course On CS-551-MJ
5	CS-555MJP	Lab Course On CS-552-MJ
6	CS-560MJ	Full Stack Development - I
7	CS-561MJP	Lab Course On CS-560-MJ
8	CS-581OJT	On Job Training/Internship (120 Hours)

Year/ Sem	CourseType	Course Code	CourseName	Cred it	%ofAssess ment		
					I A	U E	To tal
II YearSe m-III	Core CompulsoryTheor yPaper	CSUT231	Software ArchitectureandDesignPatt ern	4	3 0	7 0	10 0
		CSUT232	MachineLearning	4	3 0	7 0	10 0
		CSUT233	Evolutionary Algorithms	4	3 0	7 0	10 0
	Choice BasedOptional Paper	CSDT234A	BigData	2	1 5	3 5	50
		CSDP234A	BigDataPractical	2	1 5	3 5	50
		OR					
		CSDT234B	WebAnalytics	2	1 5	3 5	50
		CSDP234B	WebAnalyticsPractical	2	1 5	3 5	50
		OR					
		CSDT234C	Project	2	1 5	3 5	50
CSDP234C	Project relatedAssignments	2	1 5	3 5	50		
Core CompulsoryPractic alPaper	CSUP235	PracticalonSoftwareArchit ectureand DesignPatternandMachi neLearning	4	3 0	7 0	10 0	

Year/Sem	Subject	Paper	TitleofPaper	Credit	%ofAssessment		
					IA	UE	Total
II YearSem- IV	Core	CSUIT241	IndustrialTraining /Institutionalproject	20			

विद्यापीठअनुदानमंडळकनवीदिल्ली (यु. जी. सी.)

कडूनमान्यताप्राप्तअसणारेखालीलव्यावसायिकअभ्यासक्रम

महाविद्यालयानेसुरुकेलेलेआहेत.

- 1) Communication Skill in English
- 2) Functional English
- 3) Nursery Management & Horticultural Techniques
- 4) Certificate Course in Industrial Accounts Tax (CIA)

परीक्षाविभाग

विद्यार्थी कल्याण योजना

परीक्षेतील उत्तुंग यशाबद्दल पारितोषिक योजना

अ.न	पारितोषिक	पात्रता
१)	कै. काँ. भास्करराव औटी	बी. ए. / बी. कॉम. बी. एस्सी. प्रथम
२)	कै. काँ. बाबासाहेब ठुवे प्रा. डॉ. डी. आर. ठुवे (उपप्राचार्य)यांचेतर्फे	बी. एस्सी सर्व प्रथम
३)	प्रा. एन. आर. बेरड यांचे तर्फे	टी. वाय. बी. कॉम. प्रथम
४)	रसायनशास्त्र विभाग पारितोषिक १) डॉ. डी. आर. ठुवे २) डी. टी. एस. थोपटे ३) प्रा. पी. एस. काळे ४) डॉ. आर. एस. डिग्गीकर	टी. वाय. बी. एस्सी. (रसायनशास्त्र) प्रथमसंस्थेकडे ठेवलेल्या ठेवीच्या व्याजातून १) एम. एस्सी. रसायनशास्त्र परीक्षेतील प्रथम, द्वितीय, व तृतीय क्रमांकाचे विद्यार्थी २) बी. एस्सी. रसायनशास्त्र परीक्षेतील प्रथम द्वितीय, व तृतीय क्रमांकाचे विद्यार्थी
५)	कै. सुनंदाबाई राणूजी वाघ पारितोषिक डॉ. सुधीर वाघ यांचे तर्फे	टी. वाय. बी. एस्सी. (प्राणीशास्त्र) प्रथम
६)	भौतिकशास्त्र विभाग पारितोषिक १) डॉ. एस. एल. कदम २) प्रा. व्ही. पी. ढवळे ३) प्रा. व्ही. पी. देवरे ४) प्रा. आर. बी. खराडे	१) टी. वाय. बी. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) प्रथम २) एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) प्रथम
७)	वनस्पतीशास्त्र विभाग पारितोषिक	१) टी. वाय. बी. एस्सी. (वनस्पतीशास्त्र) प्रथम २) एम. एस्सी. (वनस्पतीशास्त्र) प्रथम
८)	दिवंगत येदुमाधू व खासुबाई गायकवाड यांच्या स्मरणार्थ पारितोषिक प्रा. डॉ. हनुमंत गायकवाड	१) टी. वाय. बी. ए. हिंदी प्रथम
९)	प्रा. डॉ. बी. बी. शेळके, ग्रंथपाल यांचे तर्फे कै. मंडाबाई नामदेव शेळके यांचे स्मरणार्थ	१) व्होकेशनल कोर्से तृतीय वर्षात प्रथम
१०)	जिमखाना विभाग कै प्रा. मनिषमहादेव कुलकर्णी यांचे स्मरणार्थ	१) सर्वोत्कृष्ट वक्ता २) सर्वोत्कृष्ट खेळाडू-मुलगी ३) सर्वोत्कृष्ट खेळाडू-मुलगा
११)	गणित विभाग पारितोषिक	१) एम. एस्सी (गणित) विद्यापीठ सुवर्णपदक प्राप्त विद्यार्थ्यांस

प्रार्थनेमुळे देव बदलत नाही तर प्रार्थना करणारी व्यक्ती बदलत असते.

परीक्षा विभाग अंतर्गत मूल्यमापन

वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत मूल्यमापन खालील उपक्रमाद्वारे केले जाते.

१. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० पासून सर्व शाखांचे पदवी अभ्यासक्रम निवड आधारित श्रेयांक पद्धती (सी. बी. सी. एस.) नुसार राबविले जात असून यात विद्यार्थ्यांचे सातत्यपूर्ण सर्वेक्षण मूल्यमापन केले जाते.
२. या वर्षापासून सत्रात परीक्षा बंद करण्यात आलेली असून निवड आधारित श्रेयांक पद्धतीनुसार प्रत्येक सत्रात विद्यार्थ्यांला सत्र परीक्षेला सामोरे जावे लागणार आहे.
३. विद्यार्थ्यांचे सातत्यपूर्ण मूल्यमापन करण्यासाठी वर्ग चाचणी परीक्षा, गृहपाठ, मुलाखत, अभ्यास सहल, चर्चासत्रातील सहभाग, गटचर्चा, प्रकल्प, अंतर्गत परीक्षा, क्रीडा सहभाग, विविध उपक्रम इत्यादी घटकांचा सहभाग असतो.
४. सत्र मंजुरीसाठी विद्यार्थ्यांची किमान ७५ % उपस्थिती व विविध उपक्रमातील सहभाग अनिवार्य आहे. अनुपस्थित विद्यार्थ्यांस परीक्षेस बसता येणार नाही.
५. कोणत्याही विषयाचा अभ्यासक्रम बदलल्या नंतर जुन्या अभ्यासक्रमानुसार फक्त दोनदा परीक्षा घेतली जाते. अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांस नंतर संबंधित विषयाची नवीन अभ्यासक्रमानुसार परीक्षा द्यावी लागते.
६. क्लास इम्प्रूव्हमेंट सिस्टिम विद्यार्थ्यांस पदवी परीक्षा क्लास मिळाला नाही तर संबंधित पदवी परीक्षेतील किमान १/३ कोर्स घेऊन विद्यार्थी क्लास इम्प्रूव्हमेंट करू शकतात. या करिता प्रथम पदवी घेतल्यानंतर ५ वर्षांच्या कालावधीत परीक्षेला बसावे लागते.
७. शैक्षणिक वर्ष २०१३-२०१४ पासून पदव्युत्तर वर्गाच्या परीक्षेसाठी निवड आधारित श्रेयांक पद्धती सुरु करण्यात आलेली आहे. यामधील ५० % गुण अंतर्गत मूल्यामापनाचे आहेत.
८. प्रत्येक सत्रात विद्यार्थ्यांने परीक्षा फॉर्म वरील विषय बरोबर आहे किंवा नाही याची खात्री करून परीक्षा फॉर्म ऑनलाईन स्वतः भरून परीक्षा फॉर्म विषय शिक्षकांकडून तपासून घ्यावा. सदर फॉर्म परीक्षा विभागातून तपासून घ्यावा व नंतर अकाऊंट विभागामध्ये परीक्षा फी भरून फॉर्म काळजीपूर्वक जमा करावा. कुठल्याही परिस्थितीत परीक्षा फॉर्म आपणाबरोबर घेऊन जाऊ नये.

लखलखते तारे पाहण्यासाठी आपल्याला अंधारात रहावे लागते.

शिस्त पालन व अनुशासन

- महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना शिस्तपालन व अनुशासनाचे नियम बंधनकारक राहतील.
- महाविद्यालयाच्या परिसरात व बाहेर शिस्त अनिवार्य आहे. शिस्तभंगाबद्दल दंडात्मककायर्वाही केली जाईल.
- १) ओळखपत्राशिवाय महाविद्यालयात प्रांगणात प्रवेश .
- २) गोंधळ घालणे.
- ३) भांडण व शिवीगाळ करणे.
- ४) विद्यार्थिनींची छेडछाड करणे.
- ५) कर्मचारी व प्राध्यापकांशी उद्धटपणे वागणे.
- ६) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे विद्यापीठ परिषद ठराव क्र. ४६/४८ दि. १२ मार्च १९९८ नुसार महाविद्यालयाच्या आवारात व वर्गामध्ये गुटखा, तंबाखूचे सेवन करणे.
- ७) महाविद्यालयाच्या प्रांगणात-इमारत , (डेस्क) फलक, रस्ता आणि अन्य वस्तूंवर असभ्य, अक्षील लिहिणे व चित्र काढणे.
- ८) तासिका चालू असताना व्हरांड्यात हिंडणे, बोलणे अथवा गोंधळ घालणे.
- ९) महाविद्यालयाच्या परवानगीशिवाय सहलींचे आयोजन करणे.
- १०) अनाहुत पाहुणे व मित्र यांना महाविद्यालयात घेऊन येणे, व्हरांड्यात व वर्गात प्रवेश करणे.
- ११) महाविद्यालयीन उपक्रमांसाठी पूर्वपरवानगी शिवाय अध्यक्ष, परीक्षक किंवा वक्ता बोलावणे.
- १२) ओळखपत्र गळ्यात नसणे.
- १३) महाविद्यालयाच्या मालमत्तेचे नुकसान केल्यास ,नुकसान भरपाई व दंडास पत्र राहाल.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अधिनियम १९५६/२६ (१) (जी) कलमान्वये
महाविद्यालयात रॅगिंग करणे.
रॅगिंगमध्ये सहभागी होणे, अथवा उत्तेजन देणे, कायद्यानुसार गुन्हा आहे.

पुस्तका इतका प्रांजल आणि निष्कपटी मित्र दुसरा मिळणार नाही.

WARNING: REGARDING RAGGING

- 1) In view of the Judgement and order dated 11.2.2009 of the Hon'ble Supreme Court of India in the matter of the University of Kerla.
If any incident of ragging comes to the notice or is brought to the notice of the authority the explanation is not satisfactory. The authority would expel him/her from the institution.
- 2) Ragging incidents took place during the previous year 2020-21

Year	Class	No. of Incidents	Panishment
2020-21	NIL	NIL	NIL

Anti Ragging Committee

- 1) Dr. R. K. Aher:Chairman
- 2) Dr. D.R. Thube :Member
- 3) Dr. B. B. Shelke :Member
- 4) Dr. S. R. Wagh :Member
- 5) Mr. B.G. Giri :Member
- 6) Mr. S. K. Gholap :Member

Anti Ragging Squad

- 1) Prof. S. M. Gaikawad :Chairman
- 2)Dr. R. N. Deshmukh :Member
- 3)Dr. D. P. Sontakke :Member
- 4)Dr. V.P. Dhavale :Member
- 5)Mr. B. G. Dagale :Member
- 6)Mr. S. K. Gholap :Member

निम्नलिखित कोई एक अथवा अनेक कार्य रैगिंग के अंतर्गत आएं :-

- १) किसी छात्र अथवा छात्रों द्वारा नए आनेवाले छात्र का मौखिक शब्दों अथवा लिखित वाणी द्वारा उत्पीडन अथवा दुर्व्यवहार करना
  - २) छात्र अथवा छात्रों द्वारा उत्पात करना अथवा अनुशासनहीनता का वातावरण बनाना जिससे नए छात्र को कष्ट, आक्रोश, कठिनाई, शारीरिक अथवा मानसिक पिडा हो
  - ३) किसी छात्र से ऐसे कार्य को करणे ते लिए कहना जो वह सामान्य स्थिति में न करे तथा जिसमे नए छात्र में लज्जा, पिडा, अथवा भय कि भावना उत्पन्न हो
  - ४) वरिष्ठ छात्र द्वारा किया गया कोई ऐसा कार्य जो किसी अन्य अथवा नए छात्र के चलते हुए शैक्षणिक कार्य में बाधा पहुंचाए
  - ५) नए अथवा किसी अन्य छात्र का दुसरो को दिए गए शैक्षणिक कार्य को करने हेतु बाध्य कर शोषण करना
  - ६) नए छात्र का किसी भी प्रकार से आर्थिक शोषण करना
  - ७) शारीरिक शोषण का कोई भी कार्य/ किसी भी प्रकार का यौन, शोषण, सम लैंगिक प्रहार, नंगा करना, अश्लील तथा संबंधी कार्य हेतु विवश करना, अंग चालन द्वारा बुरे भावों को अभिव्यक्ति करना, किसी प्रकार का शारीरिक कष्ट जिससे किसी व्यक्ति अथवा उसके स्वास्थ्य को हानी पहुंचे
  - ८) मौखिक शब्दों द्वारा किसी को गाली देना, ई-मेल, डाक, पब्लिकली किसी को अपमानित करना, किसी को कुमार्ग पर ले जाना, स्थानापात्र अथवा कष्टदाय देना या सनसनी पैदा करना जिससे नए छात्र को घबराट हो
  - ९) कोई कार्य जिससे नए छात्र के मन मस्तिष्क अथवा आत्मविश्वास पर दुष्प्रभाव पड़े नए अथवा किसी छात्र को कुमार्ग पर ले जाना तथा उस पर किसी प्रकार कि प्रभुता दिखना
- वरील कृत्ये करण्यात विद्यार्थी/ विद्यार्थिनिनी प्रतिबंध करण्यात आला आहे. वरीलपैकी कोणतेही कृत्य विद्यार्थी/ विद्यार्थिनिनी करताना आढळल्यास त्याने रैगिंग अथवा तत्सम कृत्य केल्याचे मानण्यात येईल आणि विद्यार्थ्यांवर नियम व कायदानुसार कडक कारवाई करण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

या जगात समस्या व मूर्ख माणसे याची कमतरता कधीच नसते.

परीक्षेत गैर प्रकाराबाबत शिक्षा

कोणत्याही परीक्षेत कॉपीकरणे, प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्षरीत्या अवैध मार्गांचा अवलंब करणे, उत्तरपत्रिका , पुरवणी व अन्य साहित्याची देवाण- घेवाण करणे, उत्तरपत्रिका पुरवणी फाडणे अथवा गहाळ करणे, प्रश्नपत्रिकेवर मजकूर लिहिणे, परीक्षार्थी ऐवजी अन्य व्यक्तीने परीक्षा देणे, मोबाईल , इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाईससेवा परीक्षा कक्ष व परिसरात वापरण्यास सक्त मनाई आहे. इ. सर्व कृत्ये दखलपात्र गुन्हा ठरविण्यात आली आहेत. या गुन्ह्यासाठी महाराष्ट्र शासन कायदा क्रमांक ३१/१९८२कलम ७ अन्वये रु. ५००/- दंड अथवा सहा महिने सक्तमजुरीच्या शिक्षेची तरतूद करण्यात आली आहे.

विद्यार्थी समुपदेशन विभाग

महाविद्यालयात नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांचे ग्रुप तयार केले जातील व एक शिक्षक समुपदेशन म्हणून काम पाहतील. विद्यार्थ्यांच्या अडीअडचणी व सर्व प्रकारचे मार्गदर्शन सदर समुपदेशक या कामी विद्यार्थ्यांनी आपला ई-मेल आयडी, फोन नंबर कायमस्वरूपाचा (किमान ३ वर्षांचा) समुपदेशकांकडे देणे अनिवार्य आहे.

विद्यार्थ्यांची कर्तव्ये

१. नियमित अध्ययन करणे.
२. उपक्रमात सहभाग घेणे.
३. तासिकांना नियमित उपस्थित राहणे.
४. गुरुजनांबद्दल आदर, कार्यालयीन कर्मचाऱ्याबद्दल स्नेहभाव व पालकांविषयी श्रद्धा बाळगणे .
५. नैतिक मूल्यांचे संवर्धन करणे.
६. स्वातंत्र्य , समता,बंधुत्व आणि सामाजिक न्यायाच्या तत्वांचा अंगीकार करणे.
७. ज्ञान संवर्धनाबरोबर शरीर आणि मनाची निकोप वाढ करणे.
८. स्वाध्याय, चाचण्या, परीक्षा इ. ना उपस्थित राहणे व आपली गुणवत्ता विकसित करणे.

सत्र मान्यतेविषयी नियम

१. महाविद्यालयात प्रवेश घेतांना शुल्क भरले म्हणून सत्र मंजूर केले जाणार नाही. प्रत्येक विद्यार्थ्यांची किमान ७५ % हजेरी असली पाहिजे.
२. सर्व स्वाध्याय, अंतर्गत चाचण्या, सत्र परीक्षेस विद्यार्थी उपस्थित असले पाहिजेत. प्रत्येक परीक्षेत किमान ५० % गुण प्राप्त करावेत.
३. राष्ट्रीय सेवा योजना, राष्ट्रीय छात्रसेना व इतर किमान दोन उपक्रमात विद्यार्थ्यांची उपस्थिती समाधानकारक असावी.
४. प्रवेश अर्जावरील विषयात परस्पर बदल केलेल्या विद्यार्थ्यांना सत्र मंजूर होणार नाही.
५. सत्र मंजुरीचा अधिकार प्राचार्यांना असल्यामुळे प्राचार्यांचा निर्णय अंतिम राहिल.

शुल्क विषयक नियम

१. महाविद्यालयाचे सर्व प्रकारचे शुल्क ठरवून दिलेल्या तारखेपूर्वी भरावे लागले.
२. आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांची उपस्थिती ७५ % पेक्षा कमी भरल्यास त्या विद्यार्थ्यांस शैक्षणिक सत्राचे शुल्क भरावे लागेल.
३. शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थ्यांची उपस्थिती ७५ % पेक्षा कमी असल्यास शिष्यवृत्तीची रक्कम मिळणार नाही.
४. प्रवेश घेतल्यानंतर पहिल्या सत्रात प्रवेश रद्द केल्यास सत्राचे शुल्क एकरकमी भरावे लागेल.
५. महाविद्यालयात शुल्क भरतेवेळी पावती घ्यावी. पावतीशिवाय शुल्क भरू नये. नंतर तक्रार ऐकली जाणार नाही.
६. पैसे भरल्याची नोंद (दिनांक, पावती क्रमांक व रक्कम) विद्यार्थी पत्रकावर करून घ्या.
७. आर्थिक बाबीबाबत कोणत्याही प्रकारची तक्रार असल्यास प्राचार्यांनी त्वरित भेटावे.
८. प्रवेशाच्या वेळी शुल्क भरणे बाबत माहिती व नियम सूचना फलकावर लावली जाते. त्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांचे प्रथम सत्राचे शिक्षण शुल्क प्रवेश घेतांना व द्वितीय सत्राचे शिक्षण शुल्क १५ डिसेंबर पूर्वी भरणे सक्तीचे राहिल.
९. महाविद्यालयाच्या फी व्यतिरिक्त पुणे विद्यापीठ व एच. एच. सी. बोर्ड पुणे यांच्या आदेशानुसार भरावे लागतील.
१०. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ / महाराष्ट्र शासन यांच्या आदेशानुसार शुल्क प्रकार व रकमेत बदल होऊ शकेल.

किंमत त्यांचीच करा जो पाठीमागेही तुमची किंमत ठेवतो.

ग्रंथालयाचे/वाचनालयाचे/अभ्यासिकेचे नियम

१. महाविद्यालयात प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना ओळखपत्र व दोन ग्रंथालय कार्ड प्रवेश पावती दाखवून मिळेल. सदर कार्डवरील माहिती पूर्ण भरून फोटो चिकटवून स्वाक्षऱ्या घ्याव्यात. कार्ड हरवल्यास अथवा गहाळ झाल्यास डुप्लीकेट कार्डसाठी नियमाप्रमाणे रु १००/- फी भरून कार्ड मिळेल. महाविद्यालयात प्रत्येक वर्षी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना नवीन ओळखपत्र प्रवेश पावती दाखवून घ्यावे लागेल. विद्यार्थ्यांनी खिडकी क्र.१ मधून बारकोड असलेले ओळखपत्र मिळेल त्यासाठी छापील अर्ज भरून द्यावा सोबत प्रवेश पावतीची झेरॉक्स जोडावी. **द्वितीय व तृतीय वर्षासाठी प्रथम वर्षाचेच ओळखपत्र वापरावे.**
२. विद्यार्थ्यांना ठरवून दिलेल्या वेळा पत्रकाप्रमाणे ग्रंथ दिले व घेतले जातील. सात दिवसापेक्षा अधिक काळ ग्रंथ ठेवता येणार नाही. सात दिवसांपेक्षा पुढील दिवसास **एक रुपया प्रमाणे दंड आकारला जातो.**
३. ग्रंथ देवघेव संगणकीय पद्धतीने असल्याने ओळखपत्र अनिवार्य आहे. ओळखपत्र सतत जवळ ठेवणे बंधनकारक आहे. अन्यथा रु. १०० दंड आकारण्यात येईल .
४. ग्रंथालय व रीडिंग हॉलकार्ड हरवल्यास प्रत्येकी रु ५०/- दंड भरावा लागेल.
५. ग्रंथ घेतांना बुक कार्डावर दिनांक नाव लिहून आपली सहीकरावी. ग्रंथ परत करताना जमा करून घेणाराची सही घ्यावी.
६. ग्रंथालयातून ग्रंथ घेताना तपासून घ्यावा. काही दोष आढळल्यास लगेच ग्रंथालय सहाय्यकाच्या निदर्शनास आणावे.
७. ग्रंथावर खूण करणे, पान फाडणे, मजकूर लिहिणे, डाग पाडणे किंवा अन्य प्रकारे ग्रंथ खराब करणे नियम-बाह्य आहे. तसे झाल्यास किंवा ग्रंथ हरवल्यास ग्रंथाची **दुप्पट किंमत** भरावी लागेल.
८. अभ्यासिकेतील नियतकालिके व अन्य साहित्यासाठी रीडिंग हॉल कार्ड ठेवावे लागेल. हे साहित्य घरी नेता येणार नाही.
९. ग्रंथ शोधण्यासाठी OPAC या सुविधाचा वापर करावा.(WEBOPAC User ID-
१०. 111.125.245.165/SOULWEBOPAC)
११. विद्यार्थ्यांकरिता ई-लायब्ररीची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. त्याकरिता सर्वांना युजर आय. डी. व पासवर्ड घ्यावेत. ई-लायब्ररीचा उपयोग फक्त माहिती शोधण्यासाठीच करावा. प्रवेशकांसाठी दिवसातून एक तास वेळ दिला जाईल. ई-लायब्ररीचा वाचकांनी जास्तीत जास्त वापर करावा.या करिता user ID nascp@lib@gmail.com असा आहे व password Ah221425455 हा आहे. ग्रंथालयीन सेवेचा जास्तीत जास्त फायदा घ्यावा.
१२. ग्रंथालयाच्या सूचना फलकांवरील सूचना नियमित पहाव्यात.अभ्यासक्रम व जुन्या पत्रपत्रिकेसाठी QR Code चा वापर करावा.
१३. परीक्षेपूर्वी ग्रंथालयाचे ग्रंथ परत करून ना बाकी प्रमाणपत्र (Clearance)घेणे आवश्यक आहे. क्लिअरन्स फॉर्म माहितीपुस्तकाच्या शेवटी दिलेला आहे. परीक्षेचे हॉल तिकीट घेण्यापूर्वी क्लिअरन्स करावा. त्याशिवाय हॉल तिकीट मिळणार नाही.
१४. ग्रंथालयात व अभ्यासिकेत, रजिस्टरला नोंद करावी. शांतता पाळावी. ग्रंथालयाचे नियम पाळणे आपले कर्तव्य आहे.
१५. विद्यार्थ्यांनी ग्रंथालयाच्या कामाबाबत आपल्या काही अडीअडचणी असल्यास मा. ग्रंथपाल यांना समक्ष भेटावे. सूचना असल्यास सूचना पेटीचा उपयोग करावा.
१६. क्लिअरन्स फॉर्मवर अगोदर विभागप्रमुखांची सही आणावी .

क्रीडा विभाग

१. महाविद्यालयाच्या क्रीडा विभागातून विद्यार्थ्यांना विविध क्रीडा , सराव आणि स्पर्धांमध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते. आपण महाविद्यालय पातळीवर विविध स्पर्धांमध्ये सहभागी झाला असाल किंवा भाग घेण्याची इच्छा असल्यास क्रीडा विभाग प्रमुखास भेटा व नावे नोंदवा.
२. स्पर्धासाठी निवड करताना विद्यार्थ्यांच्या कौशल्यासाठी तुलनात्मक विचार करून निवड केली जाईल. निवडी संबंधी क्रीडा विभागप्रमुखांचा निर्णय अंतिम व बंधनकारक राहिल.
३. क्रीडा विभागातून घेतलेले खेळाचे साहित्य विद्यार्थ्यांनी नियमितपणे घेतले व परत केले पाहिजे. अनियमित विद्यार्थ्यांना या सवलतीपासून वगळले जाईल.
४. क्रीडांगणावर सरावासाठी नियमित आले पाहिजे. नियमित न येणाऱ्या उत्कृष्ट खेळाडूला वगळण्याचा अधिकार विभागप्रमुखांना आहे.
५. महाविद्यालयाच्या क्रीडांगणावर खेळाचा सराव न घेणाऱ्या खेळांचे संघ पाठविले जाणार नाहीत.
६. क्रीडांगणावर स्वयः शासन शिस्त आणि सांघिक भावना असावी. बेशिस्त वर्तन करणाऱ्यास दंड केला जाईल आणि संघातून काढून टाकले जाईल.
७. स्पर्धेच्या वेळेव्यतिरिक्त अनुपस्थितीबाबत कोणत्याही प्रकारची सवलत दिली जाणार नाही.

पुस्तके आणि चांगली माणसे लगेच कळत नाहीत, त्यांना वाचावंच लागतं

प्रयोगशाळा नियम

१. प्रयोगशाळा प्रात्यक्षिकासाठी नियमित आणि वेळेवर उपस्थित रहावे. गैरहजर विद्यार्थ्यांना पुन्हा प्रात्यक्षिकासाठी शुल्क अधिक वीस रुपये दंड भरावा लागेल.
२. प्रयोग करताना साहित्य अतिशय काळजीपूर्वक हाताळावे गॅस, वीज, रसायने इत्यादी काटकसरीने वापरावी.
३. सर्व प्रयोगांना हजर राहून वेळोवेळी जर्नलस पूर्ण करावीत.
४. प्रयोग करताना प्रयोग शाळेतील उपकरण आपणास जास्तीत जास्त वेळा शिक्षणासाठी उपयोगात आणावयाची आहेत.
५. प्रयोग शाळेतील प्रात्यक्षिकाबाबत विभागप्रमुखांनी घेतलेला निर्णय विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहिल.
६. प्रयोगशाळा तुटफुट फी नियमाप्रमाणे भरावी लागेल.

प्रवेश रद्द करणे व फी परतावा

- १) प्रवेश रद्द केल्यास फक्त शिक्षण शुल्क व प्रयोगशाळा शुल्क पुढीलप्रमाणे कपात करून परतावा मिळेल.
इतर कोणतीही शुल्क परत केले जाणार नाही.

सूचना:

- २) प्रवेश रद्द करावयाचा झाल्यास तसा रीतसर अर्ज भरून मा. प्राचार्यांची परवानगी घेणे आवश्यक आहे.
- ३) त्यानंतर सर्व विभागाचा बाकी नसल्यास दाखला घेणे गरजेचे आहे.
- ४) वरिष्ठ महाविद्यालयाचा प्रवेश रद्द केल्यानंतर टी. सी. हातात मिळणार नाही. सदरच्या टी. सी. प्रवेश घेतलेल्या महाविद्यालयात पाठविला जाईल. डुप्लिकेट टी. सी. मिळणार नाही.
- ५) एकदा वर्गात घेतलेला प्रवेश दुसऱ्या शाखेत मा. प्राचार्यांच्या पूर्व लेखी परवानगी शिवाय घेता येणार नाही.
- ६) विभागप्रमुखांची सही प्रवेश रद्द अर्जावर घ्यावी लागेल.

कालवधी	कपात
१) प्रवेश घेतल्यानंतर १ ते १० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	२०%
२) प्रवेश घेतल्यानंतर ११ ते २० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	४०%
३) प्रवेश घेतल्यानंतर ३० दिवसानंतर प्रवेश रद्द केल्यास	१००%

- २) इ. बी. सी. व शिष्यवृत्ती धारक विद्यार्थ्यांने प्रवेश रद्द केल्यास पुढीलप्रमाणे शिक्षण शुल्क व प्रयोग शाळा शुल्क नव्याने भरावे लागेल.

कालावधी	भरावे लागणारे शुल्क
१) प्रवेश घेतल्यानंतर १ ते १० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	२०%
२) प्रवेश घेतल्यानंतर ११ ते २० दिवसात प्रवेश रद्द केल्यास	४०%
३) प्रवेश घेतल्यानंतर ३० दिवसानंतर प्रवेश रद्द केल्यास	१००%

• शुल्क विषयक तपशील:-

विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण विभाग महाराष्ट्र शासन, शैक्षणिक संस्था विनियम प्राधिकरण व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांनी वेळोवेळी सुचविलेल्या नियमानुसार विविध शुल्क आकारले जाईल.

सदगुणांना कधीच वार्धक्य येत नाही.

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज, अहमदनगर
लालटाकी रोड, अहमदनगर(०२४१) २३२९६४९, २३२४८५०
कार्यकारी मंडळ(गव्हर्निंग कौन्सिल)

अ. नं.	नाव	हुद्दा	पत्ता
१	मा. श्री. नंदकुमारभाऊसाहेबझावरे पाटील	अध्यक्ष	सह्याद्री, गजाननकॉलनीस्टेशनरोडअहमदनगर
२.	मा.श्री. रामचंद्रहरिभाऊदरे	उपाध्यक्ष	दीपकनिवास, झोपडीकॅन्टीनसमोर, अहमदनगर
३.	मा. श्री. गेनुजीदगडूखानदेशे	सेक्रेटरी	चारूशिल्प, गजाननसोसायटी, स्टेशनरोड, अहमदनगर
४.	मा.अॅड. विश्वासरावदत्तात्रयआठरे	सहसेक्रेटरी	10मीरास्मृतीसातभाईमळा, दिल्लीगेटजवळअहमदनगर
५.	मा. श्री. मुकेशमाधवरावमुळे	खजिनदार	डॉक्टरकॉलनी, बुरुडावरोड, अहमदनगर
६.	मा.डॉ.मोहनरावगंगारामहापसे	विश्वस्त	पदनछायाहौ. सोसा., राघवेंद्रनगर, प्लॉ. नं. ३७, खराडीरोडचंदननगर, पुणे-४११०१४
७.	मा. अॅड. दीपलक्ष्मीसंभाजीरावम्हसे	विश्वस्त	प्लॉ. नं. ७, यशवंतनगर, गोविंदपुरा, अहमदनगर
८.	मा.डॉ. विवेकप्रभाकरभापकर	विश्वस्त	भापकरहॉस्पिटल,माळीवाडा, अहमदनगर
९.	मा.श्री.सितारामविठ्ठलरावखिलारी	विश्वस्त	मु.पो.टाकळीढोकेश्वर, तालुका. पारनेर, जिल्हा. अहमदनगर
१०	मा.डॉ. चंद्ररावकृष्णरावमोरे	विश्वस्त	मेनरोड, संगमनेर
११	मा. श्री. जयंतरामनाथवाघ	विश्वस्त	रायगड, बुरुडगावरोड, शिवाजीनगर, अहमदनगर
१२	मा. अॅड. माणिकरावनामदेवरावमोरे	सदस्य	ओमस्वीटमागे, किलोस्करकॉलनी, गुलमोहररोड, अहमदनगर
१३	मा. अॅड. वसंतरावशाहूरावकापरे	सदस्य	यशवंतकॉलनी, औरंगाबादरोड, अहमदनगर
१४	मा.प्रा.श्री.अर्जुनरावतात्याभाऊपोकळे	सदस्य	सह्याद्री, शिंदेमळा, सावेडीरोड, अहमदनगर
१५	मा.सौ.अरुणाअशोकरावकाळे	सदस्या	मनोहर, १११/बी, गणेशवाडी, स्वस्तिकचौक, स्टेशनरोड, अहमदनगर
१६	मा.डॉ.अभयगेनुजीखानदेशे	सदस्य	चारूशिल्प, गजाननसोसायटी, स्टेशनरोड, अहमदनगर
१७	मा.श्री.राहुलनंदकुमारझावरे	सदस्य	सह्याद्री, गजाननकॉलनी, स्टेशनरोड, अहमदनगर
१८	डॉ.बाळकृष्णदेवरावममरकड	सदस्य	मु.पो.तिसगाव, तालुका. पाथर्डी, जिल्हा. अहमदनगर
१९	श्री.दीपकरामचंद्रदरे	सदस्य	दीपकनिवास, झोपडीकॅन्टीनसमोर, अहमदनगर
२०	श्री.शंतनूमोहनरावहापसे	सदस्य	पद्मछायाहौ.सोसा., राघवेंद्रनगर, प्लॉ.नं. ३७, खराडीरोड, चंदननगर, पुणे४११०१४
२१	प्राचार्यडॉ. भास्करहरीझावरे	सेवकस्वीकृतसदस्य	न्यूआर्ट्स, कॉमर्सअॅडसायन्सकॉलेज, अहमदनगर
२२	सौ.मीनाक्षीअविनाशमोरे	सेवकस्वीकृतसदस्य	श्री. सद्गुरूहायस्कूल, मेहेकरी
२३	प्रा.डॉ. विजयसाळवेरामकाळे	स्वीकृततज्ञसदस्य	सिद्धकला, ५नवनाथनगर, कोहिनूरमंगलकार्यालयाशेजारी, अहमदनगर

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज अहमदनगर
न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, पारनेर
कॉलेज विकास समिती
कालावधी (दिनांक ०१/०४/२०१८ ते ३१/०३/२०२३)

अ.नं.	नाव	पद
१.	मा. श्री. नंदकुमारभाऊसाहेबझावरेपाटील	अध्यक्ष
२.	मा. श्री. गेनुजीदगडूजीखानदेशे	सदस्य
३.	मा.श्री. रामचंद्रहरिभाऊदरे	सदस्य
४.	मा.अॅड. विश्वासरावदत्तात्रयआठरे	सदस्य
५.	मा.श्री.मुकेशमाधरावमुळे	सदस्य
६.	मा.डॉ.दत्ताजयसिंगलाटे	औद्योगिकप्रतिनिधी
७.	मा.प्रा.डॉ.विजयकुमारसुब्रावराऊत	विभागप्रमुखप्रतिनिधी
८.	मा.प्रा.डॉ.तुकारामसुखदेवरावथोपटे	शिक्षकप्रतिनिधी
९.	मा.प्रा.डॉ.रघुनाथएकनाथनजन	शिक्षकप्रतिनिधी
१०.	मा.प्रा.ज्योत्सनादत्तात्रयम्हस्के	महिलाप्रतिनिधी
११.	मा.श्री.ठकारामचिमाजीबुगे	शिक्षकेतरप्रतिनिधी
१२.	मा.प्रा.डॉ.दिलीपरावसाहेबठुवे	IQACप्रतिनिधी
१३.	महाविद्यालयविद्यार्थीपरिषदसभापती	सदस्य
१४.	महाविद्यालयविद्यार्थीपरिषदसचिव	सदस्य
१५.	मा. प्राचार्यडॉ. रंगनाथकिसनआहेर	सदस्यसचिव